

KERSHANSKI NAVUK

SA

ILIRSKE DESHELE

v s é t

is Katechisma sa vse zerkve
franzoskiga zesarstva.

Ga ima v' Lublani
H. V. Korn, Bukveprodaviz.

1812.

IN=030005348

ISPIS IS PERVOPISA ZESARSKE

SKRIVNE PISAVNIZE

V' poslopju Tuillerie 4. dan maliturna 1804

NAPOLÉON Zelar Franzoski, Kral Italije; Na nasnanje nalhiga Ministra sa zhefhenje Boshje, smo fklenili in fklepamo tako:

PERVI ZHLEN. Sa dopolniti 39 zhlen postave desetiga dneva meza selenarja, desetiga leta, bode osnanjen in sam sa vse zerkve katolike zeliga zesarstva napovedan ta kerfhanfki navuk, ktir je timu fklepu perleshen ino ktirga je poterdil preimenitni Kardinal Papeshov poslan;

DRUGI ZHLEN. Nafh Minister sa zhefhenje Boshje bo fkerbel sa natil in rasthiranje tiga kerfkanfkiiga navuka, in fkosi deset let ima posebno oblast vse tako oberniti, kakor je treba sa dopolnenje tiga fklepa.

TRETJI ZHLEN. Ta sklep bo natisnen,
ino spredaj postavljen v' slednih bukvah
kerfhanškiga navuka, ino djàn med sapif
vfih postav.

ZHETERTI ZHLEN. Nafh Minister sa zhe-
fhenje Boshje je dolshen ispolniti ta sklep

Napoléon.

Na Zesarjovo povelje
Zesarfki fkrivni Pifar.

Hug. B. MARET.

sa podoben prepif

Minister zhefhenja Boshjiga.

PORTALIS.

Sgódbe fвете

na kratkim.

I.

Bog vezhniino vřiga mogózhni, Bog sam v'treh perřhonah, Ózha, Sin in řvet Duh je řtváril vře to, kar je svunaj njega, kar vidimo i ne vidimo. Eno djanje njegove volje je řtvarilo vře bitja duhovne in telesne is nizh. Po řtvarjenju Angelov je hotel tudi řvet narediti v' řheřt dneħ, to je: Svítlobo, nebo, svésde, semlo, morje, sélišha, shiváli in řheřti dan mosha in řhenno, de bi ta dva shivela řrezhna i nevmerjozha, ako bi bla ořtala njemu řveřta i nedolřhna.

II.

Adam iu Eva gréřhita. Bog oblubi
Ođreřhenika

Bog da moshu imé Adam in řheni Eva; ta je pervi sakon, is křirga po Boshji volji veřzhlovesřhki rod isvira. Pořtávi obá v' veselja polni vert, po iménu Paradish

na semli, in de bi zhučila njegovo Vseoblast, jima prepové jesti sad nekiga drevéla, ktriga jima potashe, de je drévo sposnanja Dobriga in Hudiga, k r prepovdi pokóren biti je bilo dobro, nepokóren biti hudo. Dah puntaríki in od Boga sáveríheni íkulha sheno, jo ípelá *sapovd preíomit* in *jesti prepovedan sad*: ona sapela Adama, ktr kakor ona je, in grefhi in obéma Gospód Bog pravizhni pok rí iz nepokoríhine, prozh vsame nevmerj zhost, jih ísshéne ís Paradísha, in obíodi nju in vel sarod k' pogubi in terplenju. Al dobrotliv, milostiv in pravizhen Bog oblubi, de ís njih roda bo neki dan rojen Odrefhenik, kir jih bo potégnil ípod oblásti hudobniga duha, reshil od gréha, in v' milost nasaj postavil. Ta Réfhnik je Jesus Kristus, od ktriga bomo potlej govoríli:

III.

Sfázhenje zeliga íveta in pówíotni Potop.

Kar je zhloveshki rod na íhtevílu bolj rafel, tolko je bil zhe dalje bolj pregrefhen in krívizhen. Kain, ín Adamov po nevosíhlívoíti vbíe ív jíga nedolshniga brata Abela, in Kainov sarod shívi po ítopínjah ívojíga ozheta v' pregrehah. Sarod njegovíga drugíga brata, íet s'ímenam, je bil bolj bogabojezh in Bogu svesteji;

al kadar se sazhne potlej s' Kajnovim rodam drushiti, se tudi spazhi. Bog rasferden sklene obiskati in pokonzhati zhloveshki rod s' povsotnim potopam svunaj Noeta i njegove drushine, ktiri so pravi-zhni obstali, de bi semla bila s' njimi spet nalúdena. Vkashe Noetu sdelat bar-ko veliko is léfa, saprè notri njega, vfo drushino, in po dvoje shiváli vflakiga ple-ména. Semla je satoplena zhes hrlbe in gore, konzhamo je vse shivo; po enimu letu stopi Noe s' svojimi is barke, in sa-hvali Boga s' njemu na zhasht shgánimi darmi.

IV.

Novo spazhenje zh'loveshkiga saroda.

Pokáz Abrahamov. Reshenje svolenjga lud-

stva is fushnosti.

Trie Noetovi finovi, Sem, Kam in Ja-pet sarodé spet ludi na semli, pak spet sazhenja velika mnoshiza ludi kriva biti vlih hudobij, slasti malikvanja. Ne ma-rajo nizh, ter posabio na Boga Stvarni-ka; molio stvarjene rezhi in zhloveke, svesde, planete, imenitne ludi; se satopé v' nevednost vflake svete ino véstne dol-

shnosti. Vunder eni med njimi hranlo is
vust do vust prvi navuk od stvarnika in
stvarjenja. De bi se ta navuk ne sgubil,
svóli Bog Abrahama pravizhniga mosha,
is roda Semoviga, se mu rasodene sa Bo-
ga in Savétnika njegoviga saróda, ktirga
vsame na sinovjim mestu sa svoje lubo lud-
stvo, ako mu bode svesto. To posebno mi-
lost imenuje Bog spravo svése, in naloshi
timu ludstvu obreso sa snamine, ino vter-
ditvo svoje saveše. Rezhe Abrahamu iti
v' semlo Kanaan, ktira je bila potlej ime-
novana Judea, Palestina ali sveta deshe-
la; oblubi dat njegovimu sarodu, od ktir-
ga je Bog po svoji posebni lubesni proti
timu rodu hotel poslushen in zheshen bi-
ti Bog ponoví Abrahamu oblubo, de bo
is njegoviga semena prišel Odreshenik
zeliga sveta, skos ktirga bodo resheni,
ter k' svetlobi ino pravizi nasaj perpelani
vsi narodi. Bog ponavlja to oblubo Isaku
Abrahamovmu sinu in Jakobu vnuku, ktir-
ga tudi imenuje Israel. Ti trie Ozhaki so
shiveli v' Palestini bres stanovitniga dóma,
imeli velike lastine v' zhedah in oravni-
mu polju, tako de so samogli se vojsko-
vati s' blishnimi in biti mogozhni v' deshe-
li. Jakob ali Israel ima dvanajst sinov,
ti so prvi ozhetje Israelzov, ktire tudi
Hebrejze klizhemo, rasdeleni v' dvanajst
rodov.

*Joshef v' Egiptu. Moises rešhi Israelze, svo-
leno boshje ludstvo, fushne v' Egiptu.*

Joshefa eniga Jakobovih finov, so brat-
je po nevoshlivošti hudo pestili in prodali.
Odpelan v' Egiptu li pomaga s' svo-
jim vumam, de ga vame eden Faraónov,
to je kralov egiptovskih, sa svojiga na-
meštnika, sa to, ki je Faraona obogatil in
ofrezhil. Jakob pošle tje nekaj svojih
finov po shito. Joshef se rasodene, in po-
klizhe k' sebi vto shláhto. Jakob merjodz
blagorva posebno Juda, po ktirnu se Jud-
je klizhejo, in is ktirga je imel po rodu
priti oblubljen Odrešhenik zhlovešhki imen-
van ta shelno zhakani Messias.

Ti Jude ali Israelzi ali Hebrejzi se na-
rásejo filno, verujózh in svesti pravimu
Bogu v' fredi malikovavzov. En drugi kral
ali Farao sazhe Israelze saterati. Bog svo-
li Mojsefa med njimi, de bi jih odtél is
Faraonovih rók s' mozhjo velikih zhude-
shov, in de s' strahnimi shibami vdarja
Egiptovze i njih krala. Farao spusti fzer
Hebrejze is svojiga kralestva, al potle se
fkafa, ino grede s' vojsko sa njimi. Tu
se fgoti zhudo, de se ruzezhe morje od-
pré, in Hebrejzi po fuhim fkos idejo,
Faraona pak s' svojo vojsko satopé valo-
vi, ktiri se nanj sagernejo.

V I.

Boshje ljudstvo v' puščavi. Postava Oblublena deshela. Josue, David, Salomon.

Jeroboam se od vere lozhi. Babilonska sushnost, zhakanje na Mesiia.

Pod brambo Boshjo in Mojsefovim vódenjam hodio Israelzi po puščavi štirideset let, vshívajo dobrote védnih zhudešov, so rasvitleni s' sveto postavo imenovano deset sapovdi, ktiro je Bog govoril Mojsešu na gori Sinai; so vravnani s' duhovskimi in posvetnimi postávami; in vstanoviteni v' tako kraljestvo. de je sam Bog zhes nje gospodoval s' svojim rasodenjam proti Moisesu. Po tih štirideset letih vmerje Mojses per vhodu v' oblubleno deshelo Kanaan, njegov nastopnik Josue, sodnik in vájvoda Israelski, jih vpela s' oroshjam v' rokah, in deshela je med dvanást rodov rasdelena. Po vezh drugih sodnikih in vajvodih, med ktirmi je Samuel nar posledni, Bog Hebrejzam dovóli krala Saula, timu sa naslédnika svoli Davida is rodu Juda, in poterdi njegov sarod na kralevimu itolu: David je bil tudi Prerok, in je v' svojih pesmah prerokval zhaft in sgodbe prihodniga Mesiia. Sa njim kraluje premodri Salomon, kir

je proti konzu sv. jih dni pregréšhoval. Sa njim pride ložitva Jeroboama, katir je bil niskiga stanu. Ta se punta zhes Roboama sinu i nasédnika Salomónoviga, lozhi vekfhi del dvanajst rodov, Roboamu pak ostane majnshi del. Jerboam napravi kralstvo Israel; Roboam pa kralstvo Juda. Bog savershe Israel, ker je njemu nesvest, in lozhen od vere. Po smerti vezh kralov pride Israel v' ptujo fushnost in ostane satert. Kralstvo Juda Bog brani in hrani, ker Juda je svést in veren; per njemu obftane pravo Boshje zhaftenje v' Jerusalemskimu templu, kdirga je Salomon velizhaftno sidal. Al tudi med kralmi Juda so se snabli nekiri Samoblástniki pregréšhni i nehvalëshni, ki so boshjo ferd saflushili. Bog jih tepe, in da sushe Nabuhodonosarju babilónskimu kralu (kos fedemdeset let. Po ti pokori spusti Bog svoje svoleno ludstvo spet v' svojbodnost, de pridejo na svoje sgublene ózhine domove, de sidajo poderti tempel, de so spet sami svoji po novi podóbi in podoblastio svojih vislih duhovnov. V' tih poslednih zhalih nekdanje svete sgó lbe, imen-vane stara savesa ali stari Testament, so soveli sveti Preroki, kiri so ludi svarili, vuzhili, k' pokori vodili, in vedno govorili, de pride Mefsias in Odréshenje,

*Prihod Krislufov, njegov navuk, terplenje, smert,
vslajenje ino v' nebo hod.*

Shtir tavshent let po stvarjenju v' fre-
di med Judmi, ktizi sami so na zeli sem-
li po Boshji prelubesni ohranili pravo spos-
nanje in mólenje praviga Boga ; se 'per-
kashe oblubljeni Mefsias, namrezh Sin Bosh-
ji Jesus (to je: *Odreshenik*) Kristus (to je;
od Gospóda *pomasan*) kir je sdruhil Bosh-
jo naturo s' zhłoveskhko, oblekel zhłoveskh-
ko podobo v' narozhju Marie Divize, ro-
jen is njé po djanju svetiga Duha. Trideset
let star sazhne vuzhiti v' Judei osnanujózh
Evangelii, to je *dobro osnanilo*. To osnanilo
je bilo odpushtanje grehov in vezhno shiv-
ljenje tistim, ktiri bi v' njega verovali,
i njegove sapovdi dopolnili. Sa vstano-
vit novo vero in zerkev poklizhe dvanajst
Apostolov, sa ktirih glavo svoli S. Petra.
Al novi navuk, gorezhe persadévanje bosh-
jiga Réshnika, njegovi zhudeshi, nagnen-
je ludstva proti njemu, ino narbolj njegovo
ozhitanje, s' ktirim je s'varil Duhovne,
Fariseje in vuzhenike, so obudile ferd,
nevóshlivoft in obrezhenje zhes njega.
Bil je preganjan, vjet, taran, framoten
in smerti isdan na krishu. Njega dusha
stopi v' Predpekel, réfhi is jézhhe dushe pra-

vizhnih, ktiri so bili tam sadershani savol isvirniga ali rojstniga greha. Tretji dan po smerti se perkashe obuden v' fređi svojih nevernojózhih vuzhenzov. Jih preprizha, de je ref shiv; jih podvuzhi, jih nameni sa véro osnánovat, sa vstanovit zerkev po vsimu svetu: zhes shtirdefet dni grede v' nebo s' telefam in dusho, in sturi refinizhne vse prerokvanja k' poterjenju njegove Boshje nature in Boshjiga poslanja. Tako se dopolni veliko delo zhloveshkiga Odreshenja. Nash Odreshenik Jesus Kristus kraluje v' nebesih na desnizi Boga svojiga Ozheta, od ondot je oblubil nasaj priti se pokasat na semli ob kouzu zhafov, sodit ves zhloveshki rod.

VIII

Prihod svetiga Duha in vstanovljenje Zerkve.

Petefet dni po veliki nozhi pride Bog sveti Duh na Apostelne, jih vplameni in sturi perpravne, de bi po vlim svetu, kamor se rasjidejo, osnanovali Jesufa Kristusa Odreshenika od mertvih obudeniga, njegovo vero in odpustanje grehov po mozhi in saflushenju prelite Boshje kervi. Prganjanja in muke ali martre svetih Apostelnov in drugih vernih, zlo tudi krive vére so v' pervih zhasih poterdile, in vstanóvile pravo zerkev in vero. Prgan-

janja néhajo zhes tri sto lét, Bog obudi Konstantina velkiga Rimkiga zesarja, kir prejme in povelizha keršhanško vero na podertinah malikvavstva, Sveta vera se rasfhira povšot, in tako so se dopolnile, kakor se sledni dan ispolnio, svete prerokovanja. Vera je sarodila filno veliko svetnikov, in skosi sveti vuk in Sakramente obstoji in bo obstala katolska vera in Boshja zhašt do konzhanja zhašov zvetožha in zhišta, nasproti svojim vednim sovrašnikom, bo obstala na narvislih kralevih stolih, in med narbolj rasvícenimi ljudstvi: Bog jo brani, in v' fređi med pregréhami, med nevednostio in smótami se ne majnlha, ampak rodi vedno svetnike, ludi pravizhne, ino narvisli dobrote na semli, in ker je pot proti svelizhanju, nam sarelnizhi vezhno frezho gori v' nebesih.

Kerſhanſki Navuk.

Perpravlavno Branje.

Prashanje. Si ti Kriftian?

Odgovor. Sim is Boshje miloſti.

Pr. Sa kaj rezheſh: is Boshje miloſti?

Od. Sa to, ker od Boga pride ta narviſhi dar, de ſmo Kriftiani.

Pr. Kdo je Kriftian?

Od. Kdor je kerſhen, in iſpoſná Kerſhanſki navuk.

Pr. Kaj je kerſhanſki navuk?

Od. Je tiſti navuk, ktirga je vuzhil Jesus Kriftus.

Pr. Od kod dobimo ta navuk?

Od. Od zerkve ino nje duhovnih flushabnikov.

Pr. Kaj je najpervo v' timu navuku?

Od. De Bog je ſtvaril zhlovéka, de ta nje-ga ſpoſná, lubi, njemu flushi, in takodofeſhe ſhivljenje na vekoma frezhno.

PERVI DEL

V é ra.

Branje I.

Od Apoſtolske vere.

Pr. Kje najdemo poglavitne reſnize od Boga zerkvi rasodete?

Od. V' Apoſtolſki veri.

Pr. Kaj saštópimo s' besedo; Apostolska vera?

Od. Apostolska vera je kratek sapopadik apostolskiga vuka.

Pr. Sa kaj perpíshemo ta sapopádik Apostelnam?

Od. Sa to, ker je ta sapopádik shé od apostolskih zhašov sem.

Pr. Kolko rasdélkov ima vera v' sebi?

Od. Dvanajšt.

Pr. Moli vero, in raslozhi rasdelke!

Od. *Verujem v' Boga i. t. d. (glej molitve na konzu sadaj.)*

B R A N J E I I.

Pervi rasdélík vere. Od Boga.

Pr. Moli prvi rasdelik vere?

Od. *Verujem v' Boga Ozheta vsigamogozhniga Stvarnika nebel in semle.*

Pr. Kaj svumish is tih besedi?

Od. De Bog je duh nelkonzhen, vezhen, nesapopadliv: de je povsót; de vé, vidi in premore vse, de je stvaril vse is nizh, in de vse visha s' svojo modrostjo.

Pr. Rezi krajshi?

Od. Bog je bitje neskonzhno popólnima.

Pr. Kaj vumish rekózh, de Bog je duh?

Od. Vumim, de Bog ne more biti viden, ne otipan, temózh de ga li nepopolnim rasúmimo v' nashih mislih.

Pr. Tedaj Bog nima teléfa?

Od. Nima ne teléfa ne podóbe.

Pr. Sakaj tedaj tolikokrat právió: *roka boshja, gospi dovo oko, pred noge Narvishiga,* in take imena?

Od. Sa to, de našhi telefni ino kratki rasumnosti perblíshajo boshje nesapopádne lastnósti Boshjo neskonzhno modrost poménimo s' njegovim ozhesam, s' ktirim vidi vse pretezheno, prizhno in prihodno, ino vse našhe narfkrivneji milli; s' rokami, ktire vse dela-jo, poménimo njega vsiga mogozhnost, po ktiri se nizh ne sgodi, kar bi on ne hotel, al vsaj ne dopustil: pred njegove noge polagamo vse stvarí, de pokashemo breskonzhno imenitnost stvarnikovo, ker vse lada s' samó svojo voljo bres napótja ali truda.

Pr. Ako bi kerfhanfki vuk ne vuzhil, bi véroval ti, de Bog je?

Od. Jes bi veroval.

Pr. Od kod bi ti dobíl ta sapopadik?

Od. Od premishljanja lepote boshjih dél, zhudniga réda stvarjenih rézhi, in od nekiga nótriniga obzhutka, kir v' meni tako govori.

Pr. Sá kaj pravi véra *B ga Ozhet*?

Od. Kerni liozhe in sazhernik vsih stvari, ampak tudi od vékoma ozhe svojiga ediniga sina druge pershone v' íveti

Trojizi.

B.

- Pr.** Zhemù je néki Bog tako velik in mōder, stvaril tudi tolko rezhi savershenih, in sanizhlivih, al zlo shkodljivih?
- Od.** Tudi v' tistih stvarih, ktire se nam take sdé, se kashe boshja dobrota, modrost in mogozhnost; sizer pak smo prešlabi vediti in svúmiti naravo ino vsróke njega prezhudnih dél.
- Pr.** Zhe je Bog sazhétnik vřiga, je tedaj tudi gréha: kako se to štika s' njegovo dobroto?
- Od.** Bog ni sazhetnik greha: on li pusti zhloveku svojo prosto voljo: in hudo vezhkrat dopusti, de dobro is njega napravi.

B R A N J E III.

Od škrivnosti svete Trojize.

- Pr.** Si rekel, de en sam Bog je, pa si tudi govoril od ene Trojize. Kaj menish?
- Od.** Kerřhanřki navuk nam raslozhi, de v' edinimu Bogu so tri perřhone Ozhe, Sin in řveti Duh, in to je škrivnost svete Trojize
- Pr.** Zhe so tri perřhone, kako niso trije Bogovi?
- Od.** Ker imajo eno samo in tisto naturo.
- Pr.** Ni nobena vekřhi, mogózhnej, starejši?
- Od.** Vře tri so popolnim enake v' modrořti,

mogózhnosti , vézhnosti, ker so vse
en sam edini Bog.

B R A N J E IV.

Od stvârjenja Angelov in Zhlovéka.

Pr. Ktore med bosfhjimi stvarmi so narbolj
popolnim ?

Od. Sta *Angel* in *Zhlovek*.

Pr. V'zhim se raslózhio Angeli od zhlo-
vekov ?

Od. Angeli so duhovi bres teléfa.

Pr. Kaj mi povésh od Angelov ?

Od. Bog jih je bres shrevila veliko stvaril.
En dél se jih spunta zhes njega, ti so
páhnjeni vun is nebesfhkiga frezhniga
prebiválsha, in so sdaj tista velika
truma hudih i navratnih duhov, ktire
iménújemo hudizhe, ki terpé v'peklu
savol svojiga punta. Ti so zhlovefhki
sovrashniki, ker po svoji nevosfhlivo-
sti in hudobi ishejo ludi sapelati s'
fkushnavami v'greh; to jim Bog do-
pushta, sa fkushnjo nashe svestobe in
terdnosti.

Pr. Povej mi, kako je Bog zhloveka stva-
ril ?

Od. Telo je vpodòbil is semle, in je
sdrushil s' njim dusho, ktiro je po
svoji vfiga mogózhnosti is nizh stvaril.

Pr. Kakšne samóshnosti je Bog dal zhlo-
veku tako stvárjenimu?

Od. Dve sósebné samóshnosti: *vum* in *voljo*.

Pr. Zhemu je dal njemu te samóshnosti ?

Od. De bi s' njimi njega sposnal, in lubil.

B R A N J E V.

Od zhlovekoviga padza ali od isvirniga
greha, ino njega is - hajkov.

Pr. Kakšnin je bil prvi zhlovek, kader
je is stvarne roke boshje prišel?

Od. Dober in svet.

Pr. Sa kaj nismo mi, njegov sarod lveti
in dobri, temozh gréshniki, in k' hu-
dimu nagneni?

Od. Tisti prvi zhlovek, s'imenam Adam
je gréshil in je kriv tiga strashniga
spreménenja per svojimu saródu.

Pr. Kako se klizhe ta Adamov gréh?

Od. Isvirni greh, to je, greh sturjen v'
nashimu isvirku.

Pr. Kaj je bil ta gréh?

Od. Nepokórhina proti Bogu, kir je pre-
póvedal Adamu okusiti nékshini sad.

Pr. Zhemú ga je njemu prepóvedal?

Od. De bi skušil njegovo pokórhino.

Pr. Kdo ga je napelal k' pregrehi?

Od. Hudobni duh, kir je napred sapelal

Evo njegovo sheno, in fkos njo tudi njega

Pr. Al zhe so ga skušhali drugi i nape-
lali v' hudo, ne kashe, de bi on bil
greha kriv?

Od. Bil je, in she naglavniga greha kriv,
ker je s' boshjo milostio samógel skušh-
navi soperstati.

Pr. Kaj je is-hájalo is tiga greha?

Od. Is-hajale so vse nadioge zhloveshkiga
shivlenja in smert, ktire bi ne bil
okutil, ako bi greha ne bil sturil,

Pr. Kaj is-haja she drujga?

Od. Dušha pade v' stan nevédnosti, spá-
zhenja i nagnenja k' hudimu; sgu-
bi sposnanje praviga Boga, je bolj po-
dobna shivni v' svojinu nágnenju,
in se podá po slepoti v' malikvanje:
tako, de fkoró zel svet maléke moli,
svunaj eniga majhniga ludstva, to je
svunaj Hebrejzov, ktiri niso nikol zlo
vsi sapustili pravo vero, dellih so vezh-
krat malikvali, kakor smo rekli v'
sapopadku svetih sgódbi.

B R A N J E V I.

Drugi rasdélík. Od oblubléniga Mefsia.

Pr. Je li Bog pomagal is hudih is-hajkov
isvirniga greha?

Od. Pomagal je is narvekskih, ker je zhlo-

veku po svojimu smilenju dal Svelli-
zharja in Rélnika svojiga Sina v'
zhovešhki podobi, to je, Jesufa Kri-
stufa prerokvaniga, oblubeniga in
zhákaniga od sazhetka sveta.

Pr. Moli drugi zhlén vere.

Od. Ino v' *Jesufa Kristufa, Sina njega ediniga*
Gospoda nashiga.

Pr. Sa kaj rezhešh: *verujem v' njega*, ka-
kor ti rekel: *Verujem v' Boga ozheta?*

Od. Sa to, ker Sin je Bog kakor Ozhe.

Pr. Kaj poméni ime *Jesus Kristus?*

Od. *Jesus* je po našim jesíku *Odrešhenik*
in *Kristus* je *Pomasan* ali *Posvezhen*.

Pr. Sa kaj rezhemo: *Pomasan* ali *posvezhen?*

Od. Ker Hebrejzi, med kirmi se je rodil,
to svoje velke Duhovne in Krale po-
svezhvali s' pomasanjam, *Jesus Kri-*
stus pak je Velki Duhoven in Kral.

Pr. Je li bil saréf pomasan?

Od. Ne tako: temozh pomásanje *Jesufa*
Kristufa je njega Boshja natura.

Pr. Sa kaj se rezhe: *Sin edini Boga Ozhe-*
ta. Nisi rekel, de Bog je ozhe vših
naš?

Od. Mi smo sinovi boshji, ko naš je sa si-
ne vsel; on pak je po naturi, in rav-
no Ozhetove nature i njemu enak
Bog.

Pr. Se ne klizhe, tudi: *Bešeda boshja, bešeda*
vezhna?

Od. Tudi tako se klizhe.

Pr. Sin boshji je beséda Ozketova, kaj je to ?

Od. On je njegova beseda nótrina, ktira ima od vékoma svoje bitje, in je enake nature boshje kakor Ozhe.

Pr. Kaj poméni beseda, ktira ima od vékoma bitje ?

Od. Pomeni, da ta beseda je boshja pershona, kakor je Ozhe pershona boshja.

Pr. Sa kaj je Jesus Kristus imenvan *Isvelizhar* in Odreshenik ?

Od. Ker je v' svojimu terplenju kri prelil sa naš vmerl, s'tim naš isvelizhal in reshil, i naš svoje naslednike sturil sa svoje prelubleno ljudstvo, kakor bomo v' prihodnih rasdelkih rekli.

B R A N J E V I I.

Tretji rasdelik, Od skrivnosti Vzhlo-
vézhenja,

Pr. Ponóvi tretji rasdelik vere !

Od. *Katiri je spozhet od Jvetiga Duha, rojen is Marie Devize.*

Pr. Kaj govori ta rasdelik ?

Od. De Jesus Kristus, kir je bil od vékoma fin boshji, je takrat sazhél biti tudi fin Marie.

Pr. Je tedaj fin boshji in fin Marie ena in ravno tista pershona ?

Od. Je, ravno tista peršhora, en sam Jesus Kristus, pravi Bog in pravi zhlovek.

Pr. Maria Deviza je tedaj mati boshja?

Od. Je

Pr. Ako Jesus Kristus je pravi Bog in pravi zhlovek, sta tedaj v' njemu dve naturi?

Od. Sta resnizhno, natura boshja in zhloveshka.

Pr. In kolko peršhon?

Od. Ena sama.

Pr. Kako imenuješ to skrivnost?

Od. Vzhlovézhenje, ali beseda v' mesu.

Pr. Kaj menio te besede?

Od. Jesus Kristus je meso na se vsel; in de s' timi besédami ménimo zelo zhlovesko naturo s' telesam in duho.

Pr. Kako je prišel na svet?

Od. Is perzhiltiga narozhja Marie Devize, v' kterim je bil spozhet s' djanjam svetiga Duha.

Pr. Kako je mogla Maria spozheti, mati biti, in smiram deviza ostati?

Od. To je neisrezhena skrivnost naše vere, ktiro je treba verovati i ne preiskávati.

Pr. Ni Maria imela shénina svetiga Joshefa ino ni bil ta ozhe Jesusov?

Od. Bil je pravi shénin, pak ozhe li po imenu; menili so, de je ozhe, pa ni bil sarél; sa to ga imenujemo ménjeniga ozhéta Jesusoviga.

B R A N J E V I I I.

Zheterti rasdelik Skrivnost nashiga Odrešhenja

Pr. Moli zheterti rasdelik vere.

Od. *Terpel pod Ponziom Pilatusom, krishan bil, vmerel, in v' grob pološen.*

Pr. Rasloshi enmalo bolj te kratke besede.

Od. Te besede sapopadejo terplenje in smert nashiga Gospoda Vjeli so ga, kader je molil na vertu in kri potil. Je pelan pred krivizhne sodnike, gerdo delajo snjim, ga framote, tepejo, s' ternjam venzhajo ali kronajo, napolled ga Ponzius Pilatus obsodi k' smerti na krishu med rasbojnikama. Potlej ga njegovi verni snamejo, to je Joshef Arimatejz, Nikodem in Marie.

B R A N J E I X.

Peti rasdelik. Dolistop Jesusov
k' peklam, i njegovo vstajenje.

Pr. Moli mi peti rasdelik vere ?

Od. *Doli je shel k' peklam, tretji dan od smerti vstal.*

Pr. Rasloshi te besede!

Od. Kadar je telo Jesufa Kristusa v' grobu pozhivalo, je shla njegova duha doli k' peklam, to je v' sdolno prebivalsthe pravizhnih, ktiri so od sazhetka sveta do takrat vmerli in tam sadershani bili, ker isvirni greh je nje nevrédne delal vezhniga Vesela, dokter niso bili odrésheni s'kervio Jesufovo, ktir jih je takrat reshil ino v'sveti raj poslal

Pr. Kdaj je Jesus od smerti vstal?

Od. Tretji dan po svoji smerti.

Pr. Kdo je bil prizha njegoviga vstajenja?

Od. Apostelni i njegovi mlajshi, ktiri so rasgláfili in terdili resnizo s' preterplenjam vsiga hudiga in s' svojo smertjo

B R A N J E X.

Shesti rasdelik Vnebohod Jesufov, vstajenje od mertvih, in todni dan.

Pr. Moli shesti rasdelik vere!

Od. *Gori je shel v' nebesa, sedi na desnizi Boga ozheta vsiga mogozhniga,*

Pr. Rasloshi mi ga?

Od. Shtirdefet dni po vstajenju je Jesus Kristus prizho svojih Apostelnov in mlajshih gori shel v' nebesa s' duho in telesam.

Pr. Sa kaj ostane shtirdefet dni na semli, preden grede v' nebo?

Od. De svoje Jogre obišhe in poterdi v' veri na svoje vstajenje od smerti.

Pr. Kaj rezhejo te druge besede : *Jedi na desni Boga Ozheta vsiga mogozhniga?*

Od. Poménio, de Jesus Kristus vzhlovézhen ima vlga mogozhnost na nebu i na semli.

Pr. Kaj govori sedmi rasdelik vere?

Od. *Od ondod pride sodit shive in mertve.*

Pr. Kaj nam poménio te besede?

Od. Pomenio, na konez zhasov, to je ob konzu sveta pride Jesus Kristus vidama od nebel' s' simv velizhastvam sodit vse ludi, ino vrazhat vsakimu po svojimu saslushenju.

Pr. Kaj menish rekozh: *po svojimu saslushenju?*

Od. Menim, de bo podarval dobre s' vezhno zhashtjo in svelizhanjam v' svetimu raju, hudobne pak obsodil k' vezhnimu terplenju v' peklu.

B R A N J E X I.

Pr. Moli osmi rasdelik vere?

Od. *Verujem v' svetiga Duha.*

Pr. Rasloshi te besede?

Od. To se rezhe. de verjemo v' svetiga Duha tretjo pershono v' sveti Trojizi, kakor verjemo v' Ozheta pervo pershono, ino v' Sina drugo pershono.

Pr. Sa kaj verjemo ravno tako?

- Od.** Ker Sveti Duh je ravno tisti Bog s' Ozhetam in Sinam.
- Pr.** Je Sveti Duh tako svet, kakor druge stvari, al je sam na sebi svet.
- Od.** Ne tako, temozh on posvezhuje druge stvari, in je sam na sebi svet.
- Pr.** S' zhim posvezhuje druge stvari?
- Od.** S' gnado ali milostjo, ktiro deli.
- Pr.** Kaj je gnada ali milost?
- Od.** Je zhesnaturni dar, ktirga Bog daje sa- vol saflushenja Jésofóviga, s' ktirga pomozhjo saflúshimo sadoblenje vezh- niga svelizhanja.
- Pr.** Vélh fhé kaj rezhi od tiga daru gnade in milosti?
- Od.** Ona je dvojna, ena je gnada *posvezhi- ozha*, druga gnada *dejózha*.
- Pr.** Kaj je gnada ali milost *posvezhiózha*?
- Od.** Ktira nas ozhisti od greha, i nas pra- vizhne dela pred ozhmi boshjimi.
- Pr.** Kaj se gnada in milost *dejózha*?
- Od.** Je pomozh nótrina, s' ktiro nas Bog budi in sturi v' nas dobre djanja.
- Pr.** Kako dobimo od Boga gnado?
- Od.** S' molitvio, svetimi Sakramenti, in dobrimi délamí.
- Pr.** Si samóremo pomágati bres gnade?
- Od.** Ne móremo, ampak Bog hozhe, de s' njo vred délamo po nje vdihanju.

B R A N J E X I I.

Deveti rasdelik. Od Zerkve.

Pr. Moli deveti rasdelik vere ?

Od. *Verujem v' sveto, katolshko zerkév, gmajuo Svetnikov.*

Pr. Kaj hozhe rezhi : zerkév ?

Od. Hozhe rezhi : drúshina ali drushba.

Pr. Kaj hozhe rezhi : katolshka ?

Od. Povsotna.

Pr. Kaj je tedaj katolshka zerkév ?

Od. Je drúshina in drushba vsih vérnih po semli rastréfenih.

Pr. Kaj jih tako sdrushi, de so drushina ?

Od. To, de imajo eno in raven tisto vero, raven tiste Sakramente, de so pod eno samo oblastio zerkveno in pod eno vidno glavo, ktira je Papesh.

Pr. Sa kaj se zerkév imenuje tudi *Apostol/ka* ?

Od. Ker so jo vstanóvili sveti Apostelni Jesusovi, kakor smo shé rekli, ktirim neprenéhama nastopajo shkofje.

Pr. Sa kaj se rezhe *Rimška* ?

Od. Sa to, ker zerkév v' Rimu vstanovite: na je kakor gláva in mati vsih drugih zerkév.

Pr. Sa kaj ima zhasť take preimenitnosti ?

Od. Ker v' Rimu je vstanovan stol svetiga Petra, Perviga med Apóstelni in med Papeshi svojmi nastopniki,

Pr. Kaj ménish rekozh: *Verujum v' zerkev* ?

Od. Hozhem rezhi, de verujem na njé neprejdljivo stojézhof, nje navuke, in de bom vezhno shivlenje gotovo sado-bil, zhe shivim in vmerjem v' nje narózhju.

Pr. Sa kaj stavish tolko veré na njo ?

Od. Ker jo svet Duh rasvetla.

Pr. Je tedaj katolíhka zerkev nesmótliva?

Od. Je ; sa to so tisti krivoverzi in v'smóti; ktiri nje fklepe i navuke samétvajo.

B R A N J E X I I I.

Od deléshnosti Svetnikov.

Pr. Kaj svumish rekozh: *Verujem v' gmajno Svetnikov* ?

Od. Ménim, de vsi kerstjani so brátje ino vudje eniga samiga telefa, ktiro je zerkev.

Pr. Kaj is tiga isvíra ?

Od. De verni imajo med seboj deléshnost vsih duhovnih dobrót.

Pr. Kákfhina je ta deléshnost ?

Od. Takfhina, de vse duhovne dobrote in saflushenja slédniga vsm, in slednimu k' pridu biti samorejo.

Pr. Sakaj te rasdelke: *Gmajna Svetnikov*,

odpušhanje grehov, in vezhno shivlenje, postavljamo sadaj sa unimi: Verujem v svetiga Duha, v sveto katolsko cerkev?

Od. De skáshemo, de ni svetosti, ni odpuščenja grehov, tedaj tudi ne svelizhanja, ne vezhniga shivlenja svunaj katolske cerkve, ktiro svet Duh vóci, ino v' ktiro je svojo boshjo milost in gnado salóshil.

Pr. Samóre cerkev komu vseti deléshnost svetnikov?

Od. Samóre in tudi to sturi, kader isvershe pohujshlive gresnike.

B R A N J E XIV.

Deseti, enajsti in dvanajsti rasdelik.
Odpušhanje grehov, vstajenje mesa
in vezhno shivlenje.

Pr. Ktir je deseti rasdelik vere?

Od. *Odpušhanje grehov.*

Pr. Kaj zhe to rezhi?

Od. De v' mozhi in po sasušenju odreščenja Jésusa Kristusa in skosi milost in gnado svetiga Duha so grehi odpušteni, ktiri bi ne bili odpušteni bres isposnanja vere.

Pr. Moli enajsti rasdelik vere?

Od. *Verujem v gori vstajenje mesa.*

Pr. Raslozhi mi te besede.

Od. Na sodni dan bomo vsi vstali v traven

tim telesu, ktirga smo v' shivljenju imeli.

Pr. Kaj pride po vstajenju?

Od. Sodba v'lih sploh, ktira bo plàzhàla dobre s' svetim rajam, in hudobne pokorila s' peklam, ino vsi pojdejo al se vezhno veselit, al terpét s' dúsho in s' takrat obudenim teléšam.

Pr. Povej dvanajsti ali pošledni rasdelik?

Od. *Verujem v' vezhno shivljenje,*

Pr. To se rezhe?

Od. De po keršhanškemu shivljenju in smerti bomo shiveli vezhno s' Bogam frezhni.

Pr. Kako bomo s' njim frezhni?

Od. Vidili ga bomo in gledali skos zelo vezhnoš, kakor je sam na sebi, in satorej ga svelizhanško lubili bres mogozhnošti njega vezh sguhiti.

Pr. Kaj se bo godilo tim, ktiri ga shalio ino vmerjejo v' smertnimu grehu?

Od. Vekomaj bodo vun pahneni is pred oblizhja boshjiga, in obšójenji v' peklenški vezhni oginj.

Pr. Bomo šójeni li samo konez sveta na šodni dan?

Od. Sleden med nami bo po svoji smerti tudi posebej šójen.

B R A N J E X V.

Raslózhki do fdaj rezhéniga.

Pr. Kaj posébniga si v' spominu ohranil is Vere ?

Od. De vérvamo v' tri boshje perfhone, ino v' déla, ktire so vsaki posebej perpifane.

Pr. Ktiro delo perpifhemo Bogu Ozhetu ?

Od. Stvárjenje.

Pr. Bogu Sinu ?

Od. Odréfhjenje.

Pr. Svetimu Duhu ?

Od. Opravízhjenje in posvezhenje.

Pr. Od koga is-haja Bog Sin ?

Od. Samo od Boga Ozheta.

Pr. Od kod is-haja Svet Duh ?

Od. Od Ozheta in Sina

Pr. Je Bog Sin stvarjen ?

Od. Ni, temozh je rojen is Ozheta in is njegoviga birja.

Pr. Je Sveti Duh stvarjen ?

Od. Ni.

Pr. Je rojen ?

Od. Tudi ne. Svero písmo govori lamo, od kod is-haja: vezh ni treba iskati.

Pr. Je tedaj ta skrivnost nesapopadra ?

Od. Je ravno tako, kakor une dve narvézhi skrivnosti nashe vere, to je

Ēdinost ino Trojnost Boshja, Vzhlove-
zhenje ino smert Golpoda nashiga
Jesufa Kristufa.

Pr. Sa kaj jih tedaj vérvamo?

Od. Ker Bog je tako rasodél.

Pr. Sa kaj naš Bog saveshe vervati nesa-
popadne rezhi?

Od. De s' tim našho véro vadi.

Pr. Kaj ima v' naš obuditi vera v' tolko
rezhi nesapopadnih?

Od. Shele jih enkrat sapopasti in viditi
v' svetimu raju.

B R A N J E X V I.

Od isposnanja Kerfhanstva in od
snàmina svetiga krisha.

Pr. Moremo ozhito isposnati, de smo
Kristiani?

Od. Moremo, in to je naša dolshnost.

Pr. Je kakshino snamine, ktiro flushi k'
posnanju, de smo Kerstjani?

Od. Je: snamine svetiga krisha.

Pr. Kako nam flushi k' timu posnanju?

Od. Kader se prekrishamo, isposnamo dve
narimenitnihi skrivnosti kerfhanške
vére.

Pr. Ktiri sta ti skrivnosti?

Od. Trojiza boshja, ino našhe odréshenje.

Pr. Kako isposnamo skrivnost svete Trojize

Od. S' svetimi krishám, ker imenujemo trl boshje perfhone.

Pr. Kako isposnamo fkrivnost nashiga Odreshenja?

Od. S' prekrishanjam ker se spomnimo, de smo odkupleni s' krisham. nashiga Isvelizharja J. K.

B R A N J E X V I I.

Od svetiga Pisma, in od vuftniga Vuka.

Pr. Kjé beremo fkrivnosti, ktire je nam Bog rasodel, in vef kershanfki navuk?

Od. V' fvetimu Pismu stare i nove Savese.

Pr. Kaj je Pismo stare savese?

Od. So tiste Pisma, ktire je Bog dal Hebrejzam.

Pr. Ktire so take?

Od. Med timi so narpred Pisanja Mojsefove rasdelene v' pet Bukev. to je bukve Stvarjenja, Is-hoda, Levitovske, Shtevila in Popostave.

Pr. Kaj sapopádejo Mojsefove Bukve?

Od. Stvarjenje sveta, sazhetik sgodbe Israelske, Postavo boshjo, in shege njih vérstva.

Pr. Ktire so she druge bukve stare savese?

Od. Tiste, ktire sapopádejo nadáljine sgoda

- be boshjiga ludstva, i nektirih drugih svetnikov ino zhlovekov posebej.
- Pr.** Ktire sapopadejo sgodbe boshjiga ludstva?
- Od.** Bukve Josue, Sodnikov, Kralov, Paralipomena, Esdra, Nehemia in dvoje Mahabejke.
- Pr.** Ktire so sgodbe posebnih zhlovekov v' svetimu Pismu?
- Od.** Bukve Ruth, Tobia, Judith, Ester, in Jóbove, ktire so po njih imenovane.
- Pr.** Imamo she kaj drugih bukev stare savese?
- Od.** She druge modrostne ino hvalne bukve, take so: Pesmi Davidove, Pripovisti, Pridigar, Visoka Pesem, bukve Salomonove, Modrosti, Siraha, bukve prerokov Isaia, Jeremia, Ezehiela, ino dvanajst drugih, ktire klizhemo male Preroke, ki so manj pisali, ko Shtirje prvi.
- Pr.** Ktire so bukve nove savese?
- Od.** Tiste, ke so dane novimu ludstvu boshjimu, to je kerstianam.
- Pr.** Kólkoršine so té?
- Od.** Pervo so nektire sgódbine, ktire popishejo djanja Gospoda nashiga J. K. in Apostolov.
- Pr.** Imenuj te bukve?
- Od.** Shtirje Evangelii svetih Matthevsha, Marka, Lukesha in Janesa, ino

djanje Apostelnov, ki ga je pisal S. Lukesh.

Pr. Ktore so še druge bukve nove savese?

Od. So listi, ktire so Apostolni pisali vérnikam; to je shtirnajst listov S. Paula, eden S. Jakoba, dva S. Petra, trie S. Janesa, eden S. Judesha, ino skrivno rasodenje S. Janesa.

Pr. Kako se imenuje zel sbor vsih pisan-jov stare i nove savese?

Od. Sveto Pismo.

Pr. Kaj imamo misliti od njega?

Od. De vse, kar se v' njemu bere, je Bog rasodel do vsake narmanji besede.

Fr. S' kakshnim duham imamo brati Sve-to Pismo?

Od. S' takim duham, de nashe bólszhanje ishemo is tiga, kar sapopademo, de verjemo in mólimo, kar ne sapopádemo, in de se per vliim pódvèrshe-mo sodbi zerkveni.

Pr. Kakshin namen imamo smeti pred ozhmi, kader beremo sveto Pismo?

Od. De se hozhemo ravnati po sapovdih, ktire notri najdemo.

Pr. Obudi kratko djanje apostolske vere?

Od. Verujem s' zelim mojím serzam, s' ze-lo mojo dúsho, s' vliim mojím vumam s' vso mojo gorézhostjo v' eniga sa-miga Boga, Ozheta, Sina in svetiga Duha. Verujem s' ravno tako vero.

odrešhenje zhlovešhko v' mozhi smerti
 ti Jesusove, ino v' mozhi milosti in
 gnade, ktira nam peršhteje nje fad.
 Verujem v' zerkev katolšhko, apo-
 stolšhko in rimsko, ino vse, kar je
 Bog rasodel. Vupam s' shivlenjam po
 ti véri prejéti vezhno shivljenje. Amen,

Pr. Kaj zhe rezhi bešéda Amen?

Od. Hozhe rezhi: *Tako je al Tako bodi.*

D R U G I D E L

Keršhanšk o Vèdenje.

B R A N J E I.

Od deset sapovdi in od lubesni.

Pr. Je keršhen biti in vervati sadošti sa
 svelizhanje?

Od. Ni sadošti. Je treba tudi dopolniti sa-
 povdi boshje.

Pr. Kolko je boshjih sapóvd?

Od. Deset.

Pr. Povej jih.

Od. 1. V'eniga samiga Boga véruvaj?

2. Ne imenuj njegovo ime po nepri-
 dnim.

3. Pošvezhuj prasnik.

4. Pošhtuj tvojiga ozheta in mater,
 de bosh dolgo shivel.

5. Ne vbijaj.

6. Ne préshushtvaj.

7. Ne kradi.

8. Ne govori kríve prizhe soper tvojiga blishniga.

9. Ne shéli tvojiga blishniga shene.

10. Ne sheli tvojiga blishniga blaga.

Pr. Kaj je sapopádik vñih sapovd?

Od. Lubesen boshja in blishniga.

Pr. Kdo je dal to sapovd?

Od. Sam Jesus Kristus.

Pr. Povej s' kakshnimi besedami fvet Evangelí sapovd lubesni boshje in blishniga isrezhe?

Od. Lubi Gospoda tvojiga Boga s' zelim tvojim ferzam, s' zelo tvojo dusho, ino s' vñim tvojim duham. Ta je per-
va ino narimenitnejí sapovd. Ta dru-
ga pervi enaka je: Lubi fvojiga blish-
niga kakor sam sebe. V' tih dveh sa-
povdah je sapopádena zela postava
ino vñi Preroki.

B R A N J E I I.

Od perve sapovdi.

Pr. Kaj vkasuje perva sapovd: *V' eniga samiga Boga veruvaj.*

Od. Vkashe moliti in lubiti Boga s' zelim ferzam.

Pr. Kaj prepovduje?

Od. Prepové vse malikvanja, vrashe, krivo vero, bresbóshnost in prevéro.

Pr. Kaj je prevéra?

Od. Prevéra so prasne i nevarne shege.

Pr. Povej mi eno tako shego?

Od. Gréh prevére sturi, kdor prevezh veruje, postavim, kader nektirim posebnim djanjam, ali navadam, ali besedam. perpisuje kako mozh, ktiro jim Bog ni dal, postavim de osdravio shivíno, al de nam odgernejo spesanje, kaj se bo kdaj godilo.

Pr. Ako so pak svete besede?

Od. Je vselej smótá hudobniga duha, kir na! napeluje napak obrazhati svete besede.

Pr. Prepové ta sapovd zhaštiti Svetnike, kakor jih zhašti katolska zerkev?

Od. Ne prepové. Zerkev ne daje Svetnikom enako zhašt kakor Bogu, temozh jih zhašti samo kakor priatle boshje.

Pr. Je prepovedano v' zhašti imeti podobe Jesusa Kristusa in svetnikov?

Od. Ni prepovedano. Jih v' zhašti imamo li sa spomin na Jesusa Kristusa i na Svetnike, in podobam skasana zhašt grede tistim, ktirih podobe so.

Pr. Kaj milish od zhašti, ktiro dajemo ostankam boshjih Svernikov?

Od. Jih zhaštimo samo sa spomin na Svetnike.

B R A N J E III.

Od druge in tretje sapovdi.

Pr. Raslozhi drugo sapovd: *Ne imenuj Bosh-
je ime po nepridujim ?*

Od. Ta sapovd prepové perfégé sturjene bres zhišlanja Boshjiga in bres potrebe, tudi krive perfége in kletvo so- per Boga in Svetnike.

Pr. Kaj sapové ta druga sapovd?

Od. Dopolniti oblube sturjene al Bogu al ludem.

Pr. Raslozhi tretjo sapovd: *Posvezhuj prasniki.*

Od. Nam vkashe posvezhvatí Nedele. (glej sgori raslaganje dveh pervih sapovdi od lubesni:)

B R A N J E IV.

Od zheterte sapovdi.

Pr. Raslozhi zheterto sapovd: *Poshtuj tvo-
jiga ozheta in mater, de bosh dolgo shivel.*

Od. Ta sapovd naklada otrokâm poshto- vati ozheta in máter, jih lubiti, jim pokoren biti in pomagati v' njih po- trebah.

Pr. Kakshino poshtovanje móremo imeti proti nashim ozhétam in máteram?

Od. Poshtovanje nótrino v' serzu, in

poshtovanje vnanje v' djanju in govorjenju.

Pr. Sa kaj smo dolshni lubiti ozheta in mater, njim pokorni biti in pamagati v' njih potrebah?

Od. Oni so sa Bogam dali nam shivljenje, ktiro nam ohranio s' velikim trudem is lubesni proti nam; tudi je sam Bog jim dal oblast nas voditi ino nam sapovdvari.

Pr. Kaj bodo terpeli otrozi, ki ne poshtujejo ozheta in mater?

Od. Taki so prekleti pred Bogam;

B R A N J E V.

Dalje od zheterte sapovdi.

Pr. Sadévali zheterta sapovd fame dolshnosti proti ozhetu in materi?

Od. Sapovduje tudi dolshnosti podloshnih proti vishim.

Pr. Kdo so vishi?

Od. Vsi tisti, ktire je Bog nad nas postavil, kakorshna je zerkev, Papesh, Skofje, ino vsi duhovni pastirji; v' posvetnimu stanu pak samoblastnik, vajvodi ino vse oblasti.

Pr. Kaj smo dolshni duhovnim pastirjam?

Od. Smo jih dolshni zhastiti; s' pohlevnostjo ino podvúzhljivošjo poslušhati njih

navuke in sovéte; njim pomagati v' njih potrebah.

Pr. Sakaj jih imamo zhaſtiči?

Od. Ker ſo flushabniki in poſlani boſhji, ker naſ vodio k' veri in vezhnimu ſhivlenju.

Pr. Sa kaj imamo lepo ino ſveſto njih navuk ino njih ſovete poſluſhati?

Od. Ker jim je Jeſus Kriſtus govorézh proti Apoſtolnam rekel: Kdor vaſ poſluſha, mene poſluſha; kdor vaſ ſanizhuje, mene ſanizhuje.

Pr. Sa kaj imamo njim pomagati v' njih potrebah?

Od. Ker praviza in dolſhnoſt je dati poſvetno pomozh tiſtim, ikusi katire prejemamo ſhivljenje boſhje miloſti ali gnađe, ino vſe druge dobrete duhovne.

Pr. Ktore dolſhnoſti imajo Kerſtiani proti poſvetnim Poglavarjam, ki naſ lada-jo, ino ktire dolſhnoſti imamo poſebno proti Napoleonu Pervimu, naſhimu Zefarju?

Od. Kerſtiani ſo Poglavarjam, ktire jih vladajo in mi ſmo ſoſebno Napoleonu I, naſhimu Zefarju dolſhni lubeſen, poſhtovanje, pokórſhino, ſveſtobo, voſſkino flushbo, davke naloſhene ſa ohrambo Zefarſtva i njego- viga zefarſkiga ſtola; dalje ſmo dolſhni

gorezhe molitve sa njega sdravje in sa frezho duhovno in posvetno zeledershave ali zesarstva.

Pr. Sa kaj smo savesani k' vsm tim dolshnostam proti nashimu Zesarju?

Od. *Pervo*, sa to, ker Bog, ki nareja zesarstva in jih po svoji volji vun deli, je napolnil nashiga zesarja s' darimi ob zhasu miru in vojke, ga postavil sa nashiga Samoblástnika, sa flushabnika njegove mogozhnosti, in sa njegovo podobo na semli.

Drugo, ker nas je nash Gospod Jesus Kristus s' navukam ino svojim djanjam vuzhil, kaj smo dolshni nashimu Narvishimu; on je namrezh pokorenbil poveljam Zesarja Augusta, plazhoval naloshene dazie, in sapovedal, dajati Bogu, kar je Boshjiga, Zesarju pa, kar je Zesarjoviga.

Pr. Ni she kakih drugih rezhi, savol ktrih imamo posebno vdani biti Napoleonu Pervimu, Zesarju nashimu?

Ol. She druge rezhi na nanj posebno véshejo. Bog ga je obudil v' hudobnih zhash, de je spet napravil ozhito isposnanje svete vere nashih ozhetov, in de je nje bramboviz. On je spet vpelal in ohranil lepi mir med ludmi s' svojo globoko in pridno modrostjo; on brani nashe dershave s'

mogozhno svojo roko; on je sdaj Pomášan Gospodov s' posvezhenjamí masanja, ktiro je prejél od Papesha glave zele zerkve.

Pr. Kaj porézhemo od tistih, ktiri bi posabili na svojo dolshnost proti našimu Zesarju?

Od. Po besedah S. Pavla bi taki soper itali rédu, ktiriga je sam Bog napravil, in bi vredni bili vezhne pogube.

Pr. Naš bodo te dolshnosti, ktire naš véshajo proti našimu Zesarju, tudi vésale proti njegovim našednikom, ktiri bodo sa njim prišli po narejenju in postavah našhiga zesarstva?

Od. Tudi naš bodo vésale proti njim, ker beremo v' svetim Písmu, de B g, Gospod nebés in semle, po naredbi svoje narvisi volje in po svoji naprejvidnosti, daje kralestva ne samo enimu posebnimu zhloveku, ampak tudi njegovimu saródu.

Pr. Kaj smo dolshni proti našim drugim oblastam?

Od. Smo jih dolshni zhaftiti, poshtovati, njim pokorni biri; sa to, ker jim je isrozhen en del oblasti našhiga Zesarja.

B R A N J E V I.

Od pête, sêfte, sedme, osme, devête
in desete sapovdi.

Pr. Raslozhi peto sapovd: *Ne vbijaj.*

Od. Ta sapovd prepové 1. vbiti, raniti al
têpsti zhloveka al s' svojo lastno roko,
al po drugih, 2. ga rassháliti s' krivi-
mi besédami, 3. njemu hudo vósliti,
4. ga pohújshati.

Pr. Kaj vkashe ta sapovd?

Od. Odpushhati našim sovráshnikom, in
shiveti v' miru s' zelim svetam.

Pr. Raslozhi shesto sapovd; *Ne pre(hu)shhvaj.*

Od. S' tim Bog prepové vse neposhteno
veselje.

Pr. Je dopushheno ga sheleti?

Od. Ni dopushheno; v' deveti sapovdi ga
Bog na ravnost prepové.

Pr. Rasloshi sedmo sapovd: *ne kradi.*

Od. Ta sapovd prepové vseti ptuje blago
in ga imeti zhes voljo gospodarjovo.

Pr. Kaj sapove ta sapovd?

Od. Sapové nasaj dati ptuje blago, naj
bo vkradeno al najdeno.

Pr. Povej mi kakshino djanje, kako se
vsame, al obdershi ptuje blago?

Od. Narbol navadne djanja so: tatvina,

obrést, golufia, in fleparía v' kak-
shinosti per blagu per kupzhii ino dru-
gih pogodbah.

Pr. Se she kako drugazhi vsame al ob-
dershi ptuje blago?

Od. She drugazhi, postavim: Gospodar ki
saflushik kráti ali ga obdershi svo-
jim hlapzam ali delovzam, grefhi
zhes to sapovd: ravno tako tudi
déloviz, kir ne dela, kakor je
dolshen, al imeti hozhe, kar ni saflu-
shil.

Pr. Raslozhi osmo sapovd: *Ne prizhuj kri-
vizhno. i. t. d.*

Od. Ta sapovd prepové krivo prizhovati
pred sodnikom zhes svojiga blishniga,
al godernjati zhes njega al ga ne-
premishlama soditi. Prepové lagati,
sapové pa resnizo govoriti.

Pr. Kai prepovduje Bog v' deseti sapov-
di: *Ne sheli tvojiga blishniga blaga.*

Od. Prepové ne samo djanje, temozh tu-
di voljo in shele sebi ptuje blago
perlastiti.

Pr. Kaj she prepovduje Bog?

Od. Prepové tudi sheleti sadoblenje po-
sémliških rezhi po krivizhnih póti.

Pr. H' zhim nas véshe ta sapovd?

Od. De imamo sadovolni biti s' stanam,
v'ktirga nas je Bog hotel postaviti,
in de imamo s' poterplenjam nositi
nashe vboshtvo.

B R A N J E VII.

Od zerkvenih sapovd.

Pr. Ima zerkev oblast sapovdi dajati ?

Od. Ima jo.

Pr. Kdo je nji dal to oblast ?

Od. Sam Bog, kir nam jo je dal sa mater.

Pr. Kolko je sapovd zerkvenih ?

Od. Pet.

Pr. Povej jih.

Od. 1. Prasnuj sapovédane prásnike.

2. Ob Nedelih in prasnikih flisih svet
to maslo.

3. Dershi sapovédane postne dni, ka-
kor shtirdelet danški post, shtiri kva-
tre, tudi ob petkih in Sebotih se
sdershi mesne jedi.

4. Vsako leto narmanj enkrat se spo-
vej tvojimu naprj postavlenu spov-
dniku.

5. Ob velikanoznim zhasu prejmi
Svet, Rešeno Telo

B R A N J E VIII.

Od perve in druge zerkvene sapovdi.

Pr. Povej pervo in drugo zerkveno sa-
povd.

Od. Perva : *Prasnui supovédane prasnike.*
Druge : *Ob nedelih in prasniki sliši sveto maslo.*

Pr. Kaj pomeni to ime : Nedéla ?

Od. De ne delaj na dan Gospodov, to je ta dan, ktirga je Bog posebno sa svojo flushbo posvetil.

Pr. Ktore druge prasnike je zerkev postavila ?

Od. Prasnike Gospóda nashiga in Svetnikov.

Pr. Sa kaj je zerkev postavila prasnike nashiga Gospoda ?

Od. V' spomin na prejete milosti, in sahvalo sa boshje dobrote.

Pr. Sa kaj pa prasnike svetnikov ?

Od. De bi po njih stopnjah hodili, in de bi njih prošnje nam pomagale.

Pr. Kaj nam je sturiti; de Nedele in prasnike prav posvezhujemo ?

Od. Je treba slishati maslo in pridige, biti per duhovnih opravilih s' gorezhim ferzam, in dobre dela délati.

Pr. Kaj nam je ob takih dnevih prepovédano délati ?

Od. Vse fushne dela.

Pr. Kaj so fushne dela ?

Od. Najémne, ali dela sa dobizhik.

Pr. So ktire dela vun vsete ?

Od. Dopushene so vse dela potrebne sa shivlenje.

D.

Pr. Zhiga se imamo narbol ogibati, de prasnike prav posvezhujemo?

Od. Greha ino vfiga, kar vodi k' grehu.

B R A N J E I X.

Od treh sadnih zerkvenih sapovd.

Pr. Povej tretjo zerkveno sapovd?

Od. *Dershi sapovedane postne dni, kakor shtir-delet danški post, i. t. d.*

Pr. Kaj veléva ta sapovd?

Od. Nam vелеva, se sdershati od mesa nektire dni, in li enkrat se najefiti, po perpushenju se imé enmalo vezherjati.

Pr. Ktiri so dolshni se postiti.

Od. Vsi, ktiri so enindvajset lét dopolnili i nilo al od potrebe sadershani, al po pravi poti odvéšani od posta.

Pr. Ktiri niso enindvajset zelih let stari, so li taki se dolshni postiti?

Od. Niso dolshni, se imajo samo sdershati od mesnih jedi, ktire so na postne dni prepovédane.

Pr. Kaj nam prepovduje shté dalje ta sapovd?

Od. Prepové jesti meso v' petik in sa-

boto, bres potrebe, sizer je smertni greh.

Pr. Sa kaj se imamo take dni od mesa sdershati?

Od. 1. De sledni téden kakshino pokóro délamó.

2. Sa spomin britke smerti, ktiro je naš Gospod v' petik terpel.

3. De zhaftimo njegov grob, in dan ktir je v' grobu leshal, to je saboto.

4. De se perprávimó k' posvezhvanju Nedele.

Pr. Povej zheterto sapovd zerkveno?

Od. *Vsako leto narmanj enkrat se spovej.*

Pr. Kaj vkashe ta sapovd?

Od. Se spovedati vlih svojih grehov narmanj enkrat v'ako leto lastnimu duhovnimu pastirju, al s' njegovim dopušenjam komu drugimu, kir ima oblast naš odvésati.

Pr. Povej péto zerkveno sapovd?

Od. *Ob velikanozhnim zhasu prejmi sveto Reshno Telo.*

Pr. Kaj vleva ta sapovd?

Od. Vleva všim, ktiri so dorasli starost pameci in rasuma, iti k' svetimu obhajilu ob velikanozhnim zhasu.

Pr. Kje imamo k' obhajilu iti?

Od. V' svoji fari.

B R A N J E X.

Od sapovdi Lubesni proti Bogu in
Blishnimu.

Pr. Kako vémo, de sapovd lubesni proti Bogu in Blishnimu vse druge sapovdi v' sebi sapopade ?

Od. Kdor saréf Boga lubi, ne opuští nizh takiga, kar je Bog sapovédal.

Pr. Kako dopolnimo sapovd Lubesni proti Bogu ?

Od. Ako smo vselej perprávljeni rajshi Boga lubiti; ko karkol bodi drugiga; ako Bogu darujemo vse nàgнення in shele.

Tudi, ako djanje lubesni boshje obudimo, ob nektirih perloshnostih,

Pr. Ktire so té perloshnosti ?

Od. To ni lahko odkásati, pa je vunder resnizhno, de smo dolshni ta sveti in popravizhni obzhutik vsaj tòlkokrat obuditi, kolkor je sadošti, de ne pademo v' pregresšno posablivost na dolshnosti proti Bogu.

Pr. Kaj naš ima napravlati k' obzhutenju in djanju lubesni proti Bogu ?

Od. Njegova nesmérjena velikost in dobrotà, njegovi neisrezheni darovi, naša hvaleshnost, in ker Bog je naš

pervi sazhetik in posledni konez, pred ktirga oblizhjam vupamo vezhno svelizhanje vshivati.

Pr. Kaj bo sa tistiga, ktir je vedno nanj posabliv in ga ne lubi?

Od. Ta bo vékoma bres Boga, tedaj vékoma nefrézhen.

Pr. Kako imamo lubiti nashiga blishniga?

Od. Kakor fami sebe.

Pr. Kdo je nash blishni.

Od. Vli ljudje; tudi nash narhujshi sovrašniki.

Pr. Kaj poméni to lubljenje svojiga blishniga, kakor fam sebe.

Od. 1. Njemu sheleti in sturiti po nash mozhi vse dobro, kar fleheren sheli fam sebi.

2. S' drugimi tako ravnati, kakor hozhemo, de bi drugi s'nami ravnali.

Pr. Kako damo na snanje nasho lubesen proti blishnimu?

Od. Kader po nash mozhi déla duhovne in telešne milosti délamo.

Pr. Ktire so déla duhovne milosti?

Od. 1. Neumne podvuzhiti.

2. Grefhnike pametno in lubésnivo svariti

3. Dober sovét dati tim, ki so ga potrební.

4. Shaloštne táshiti.

5. S'poterplenjam prenáshati krivize
in ilaboſti drugih.

6. Is ſerza odpuſhati shálenje.

7. Moliti ſa shive, merive in ſa na-
ſhe preganjavze.

Pr. Ktíre ſo déla telefne miloſti?

Od. 1. Lazhne naſtiti, shejne napojíti.

2. Popótnike prejémati.

3. Nage oblázhati.

4. Bolnikam poſtrézhi.

5. Jetnike obítkati.

6. Sushne réſhiti.

7. Merlizhe pokópati.

B R A N J E X I.

Od greha ſploh.

Pr. Kaj je gréh?

Od. Je nepokórfhina proti poſtavi Boſhji.

Pr. Kolkorfhni ſo grehi?

Od. Greh je dvojni: iſvirni in laſtni greh.

Pr. Kaj je iſvirni greh?

Od. Iſvirni greh je, ktirga imamo na ſe-
bi po naſhimu iſvirku, to je, po na-
ſhimu rodu.

Pr. Kaj je laſtni gréh?

Od. Ktirga ſturimo, kader pamet doráſe-
mo:

Pr. S' kolkimi deli ſe greh ſturí?

Od. S'zhvetirmi: s' mislio, besedo, djanjam in opušhenjam.

Pr. Kaj perneše smertni greh?

Od. Vmori dušho, ker ji vsame shivljenje milosti in gnade boshje.

Pr. Kdaj je smertni greh šturjen?

Od. Kader kdo postavo Boshjo možhno prestopi ino s' polnim dovólenjam.

Pr. Kaj je odpustliv greh?

Od. Odpustliv greh je tist, ki zlo ne vsame gnado boshjo, ampak jo li oflabi, ino k' smertnimu grehu perpravla; kakor postavim lash v' majbinih rezheh, rastréene misli per molitvi, in drugi taki.

Or. Je odpustliv greh kaj veliko hùdiga?

Pd. Je; slasti kader je šturjen s' premišleno voljo; in takiga naš je treba grosa biti.

Pr. Kaj saflushi smertni greh?

Od. Vezhno terplenje.

Pr. Kaj saflushi opustliv greh?

Od. Zhašno terplenje al na tim al na unim svetu.

Pr. Kaj je greh opušhenja?

Od. Je tisti, kriga smo krivi, kader opustimo dopolniti našhe sploh, al pa posebne dolshnosti.

Pr. Kaj so sploh dolshnosti?

Od. Ktire véshejo vse Kerštiane, kakor postavim vérvati v' Boga, nanj vupati, njega in blishniga lubiti.

Pr. Ktire so posebne dolshnosti?

Od. Tiste, ktire so lastne nektirim stanovam, kakor so dolshnosti ozhetne, finovske, moshke, shenike, oblastniskhe, délovske, in drugih stanov.

B R A N J E X I I .

Od sedem glavnih grehov.

Pr. Kakshini so grehi, ktire imenujesh glavne?

Od. Tisti ktiri so glava in svirik drugih grehov.

Pr. Kolko je glavnih grehov?

Od. Sédem: Napuh, lakomnost, nezhistost shertje, jésa, lenoba.

Pr. Kaj je napuh?

Od. Napuh je preveliko zhislanje samiga sebe.

Pr. Kaj je lakomnost?

Od. Lakomnost je nesména lubesen posémlikiga blaga, slasti dnarja.

Pr. Kaj je nezhistost?

Od. Nezhistost je greh nespodóbnosti.

Pr. Kaj je nevoslhliyoost?

Od. Nevoslhliyoost je shaloost, ktiro zhutimo, kader je blishnimu dobro.

Pr. Kaj svira is nevoslhliyoosti?

Od. Obrékvanje in opravlanje.

Pr. Kaj je obrezhenje?

Od. Govoriti smišlene pregrehe i nere-
snizhne krivize soper blishniga.

Pr. Kaj je opravlanje?

Od. Govoriti od blishniga hudih del, kti-
re so al komusnane, al nesnane.

Pr. Kaj je shertje?

Od. Je nagnenje nesmérno piti in jesti.

Pr. Ktiro shertje je narnevárneji?

Od. Piánost, ktira nam pamet smami, i
naš sturi shivini podobne.

Pr. Kaj je jesa?

Od. Jesa je neredno gánenje, ktiro naš
shene s'fílo odpáhniti to, kar nam
škodova, al ne dopade.

Pr. Kaj je lenóba?

Od. Lenoba je toshlivošt, ino neveselje,
s' ktirim opuštimo rajshi naše dol-
shnosti, kakor bi se li enmalo posílili,

B R A N J E X I I I.

Od Boshjih zhédnošt.

Pr. Ktire zhednosti so Kerstianam narpo-
trébneji?

Od. So zhednosti imenvane Boshje, vera,
vupanje, lubesen.

Pr. Sa kaj jih imenujesh Boshje?

Od. Sa to, ki so proti Bogu na ravnošt
namérjene.

Pr. Raslózhi to?

Od. S' vero verjemo v' Boga, s' vupanjam

vupamo njega dosézhi, s' lubesnio ga lubimo.

Pr. Kaj je véra?

Od. Véra je zhesnatura zhednost, s' ktiro vérjemo v' Boga in vse to, kar je svoji zerkvi rasodel.

Pr. Obudi djanje vere?

Od. Moj Bog! terdno verujem vse, kar sveta katolska, apostolska in rimska cerkev meni vkashé vérovati; ker ti, o nesmotliva rekniza! si ji to rasodel.

Pr. Kaj je vupanje?

Od. Vupanje je nadnatura zhednost, s' ktiro zhákamo vezhuo shivlenie, ki ga je Bog svojim ilushabnikom oblubil.

Pr. Obudi djanje vupanja.

Od. Moj Bog, vupam s' terdnim sanáshanjem, de skos sashushenje Jesusa Kristusa mi bosh dal tvojo milost, ali gnado na tim svetu, in tvoje svelizhanje na unim, ako dopolnim tvoje sapovdi; ker ti si meni oblubil in si svést v' tvojih oblubah.

Pr. Kaj je Lubesen?

Od. Lubesen je zhesnaturua zhednost, s' ktiro lubimo Boga zhes vse, blishniga pa kakor sami sebe.

Pr. Obudi djanje lubesni.

Od. Moj Bog! jes tebe lubim is zeliga serza in zhes vse, ker si ti neskon-

zhno lubesniv: lubim svojiga blishniga, kakor sam sebe is lubesni proti tebi.

T R E T J I D E L

Zheshenje Boshje

B R A N J E I.

Od molitve.

Pr. Kaj je molitev?

Od. Molitev je posdvigjenje nashiga duha proti Bogu,

Pr. Je treba moliti?

Od. Treba je: To je ena narpotrěbnejih dolshnosti nashе vere.

Pr. Sa kaj?

Od. Narpred sa to, ker je Jesus Kristus sapovedal; potle ker molitev je ena tistih pót, po ktirih nam Bog svojo milost poshila.

Pr. Imamo pogosto moliti?

Od. Kolkor pogosteji, tolko bolshi.

Pr. Kaj imash sturiti, kader sazhénjash moliti?

Od. Si mislim Boga na prizho.

Pr. Kaj se rezhe, sebi Boga na prizho misliti?

Od. Se rezhe véro obuditi, s' ktiro verujem, de Bog je prizho mene in ga molim kakor takiga, kir vidi dno nashih ferz.

B R A N J E I I.

Od perpravlanja potrebniga k'dobri molitvi.

Fr. Smo si svésti to sadobiti, kar prófimo Boga s' molitvo ?

Od, Svesti smo si, zhe je li molitev dobra.

Pr. Na kaj se opéra ta svéstost ?

Od. Na boshjo ravno oblubo.

Pr. Kákshina perprava je potrebna k'dobri molitvi ?

Od. Narimenitnejí perprave so lhtir: pásenje, savpanje, zhist namén in stanoovitnost.

Pr. Kaj se rezhe: véro ali pasno moliti ?

Od. Se rezhe misliti na to, kar govorim; in moliti s' ferzám ravno takrat, kadar s' vustmi molim.

Pr. Kaj se rezhe: savúplivo moliti ?

Od, Se rezhe moliti tako, de sim ti terdno svést, vflislan biti per Bogu, kir je dobróten.

Pr. Kaj se rezhe moliti s' zhistim naménam ?

Od. De naménimo vfe nashe molitve sa zhaft Boshjo in sa nashe vezhno svelizhanje.

Pr. Smémo profiti zhasne rezhi, ktirih smo potrebni ?

Od. Smémo, zhe nam flushio k'isvelizhanju.

Pr. Kaj se rezhe moliti stanovitno?

Od. Se ne vtrúdi v' molitvi.

Pr. V' zhiga imenu imamo moliti,

Od. V' imenu Jesusa Kristusa,

Pr. Sa kaj je treba profiti v' imenu Jesusa Kristusa?

Od. Ker ne samoremo níz dobiti per Bogu, svunaj famo skosi saflushenje Jesusa Kristusa.

B R A N J E I I I.

Od Gospódnje Molitve.

Pr. Ktira molitva proti Bogu je narbolshi?

Od. Je *Ozhe nash*, ktirga imenujemo Gospodnjo molitvo, to je Gospodovo molitvo.

Pr. Sa kaj *Ozhe nash* imenujesh Gospodnjo molitvo?

Od. Ker nash jo je vuzhil fam Gospod Jesus Kristus.

Pr. Moli Gospodnjo Molitvo.

Od. *Ozhe nash*, kir si v' nebesih i. t. d.
(: glej molitve na konzu:)

Pr. Koga ogovarjamo, kader rezhemo *Ozhe*?

Od. Boga ogovórimo.

Pr. Sa kaj ga imenujemo *Ozheta nashiga*?

Od. Ker nash je stvaril in posnil.

Pr. Kaj hozhe rezhi posniti?

Od. Posniti je dobrovolno sbrati ino vseti koga sa svojiga sina.

Pr. Kaj dobriga pernese to pošnenje ?

Od. De smo s' Jesusam Kristulam deléshni Ozhétoviga premoshenja.

Pr. Kaj je to premoshenje ?

Od. Je nebélhko kralestvo.

Pr. Sa kaj rezhemo: *Ozhe nash, kir si v'nebesih*: Ni li Bog povšot ?

Od. Je povšot: al nebesa so tisto mesto, ker se Bog rasodéva svojim sinam v'zelimu svojimu velizhastvu.

Pr. Sa kaj rezhemo: *Ozhe nash*, ino ne *Ozhe moj* ?

Od. Sa pokasati, de vli kerštiani so bratje.

Pr. Kaj prosimo rekozh: *Posvezheni bodi tvoje ime* ?

Od. De bi zél svet in slasti mi Boga sposnali, lubili, i njemu flushili.

Pr. Kaj prosimo rekozh: *Pridi tvoje kralestvo* ?

Od. Prosimo, de bi Bog kraloval v'naših ferzih s'svojo milostjo, in de bi mi kralovali kdaj s'njim v'njegovi zhafti.

Pr. Kaj protimo rekozh: *Sgodi se tvoja volja, kakor na nebu tako na semli*:

Od. Prosimo sa dar, de bi boshjo voljo v'vših rezheh dopolnili tako volno, kakor jo dopolnio svetniki in Angeli v'nebesih.

Pr. Kako se dopolni volja boshja ?

Od. S'pokorshino proti njegovim sapovdam, in s'poterplenjam nadlóg, s'katirmi naš dobrotlivo obishe in ikusha.

Pr. Kaj nam je misliti, kadar nam Bog nadlóge pošhle ?

od. De Bog je pravizhen, in dé smo jih s'he vezh saflushili.

Pr. Kaj prosimo rekózh: *Daj nam donaf nash vsakdanji kruh.*

od. Prosimo Boga, kar nam je vsaki dan treba sa shivesh dushe in telefa.

Pr. Sakaj prosimo: *In odpusti nam nash dolge?*

od. Sa to, ker se vsaki dan proti Bogu sadolshimo, in ker nam je treba vedno sa odpushtanje profiti.

Pr. Kaj prosimo f'timi besédami: *Odpusti nam, kakor mi odpushtamo nashim dolshnikam.*

od. Prosimo Boga, de nam odpusti nash grehe, kakor mi odpushtamo drugim.

Pr. Ktiri nózhejo odpustiti, samórejo li vupanje, imeti, de jim bode Bog odpustil?

od. Nemorejo. Taki sebe sami obfódio s' to molitvo.

Pr. Kaj prosimo rekozh: *Ino nas ne vpelaj v' skuf narvo?*

od. Prosimo, Boga naf obvarvati pred skufhnjávami, in sa mozh jih premágati.

Pr. Sa kaj dopushta Bog, de smo skufhani?

od. De nam dá sposnat nasho slabost, in de podbudi nasho mozh.

Pr. Kaj prosimo rekozh: *Temozh reshi naf od slega?*

od. Prosimo obvárvani biti od vsiga, kar je hudo sa dúsho in telo.

B R A N J E I V.

Od Angeloviga zhefhenja, i na po
mozh klizanja svetnikov.

Pr. Kaj navadno molish po Ozhenafhu?

Od. *Zhefheno Mario*, ktiro molitvo obrázha-
mo proti Marii Devizi.

Pr. Sa kaj se obernefh proti Marii Devizi,
po tim, ko si proti Bogu govoril?

Od. De bi pred Boga pernefh nafhe pro-
fhnje, i nam pomagala per njemu
sa naf profiozh,

Pr. Moli: *Zhefheno Mario*.

Od. Zhefhena Maria i. t. d. (:glej molitve
na konzú :)

Pr. Sa kaj Zhefheno Mario imenujesh *An-
gelovo Zhefhenje*?

Od. Ker se sazhne s' besádami, ktire je
Angel Gabriel govoril, kader je pri-
fhel osnanit Marii Devizi, de bo Mati
Boshja.

Pr. Ktire besede je Angel govoril?

Od. *Zhefhena si Maria*, gnade polna, gospod je
s'tebo. *Shegnana si med shenami*.

Pr. Zhigave so nasledne beséde: In she-
gnan je sad tvojiga teléfa?

Od. So svete Lisabete, ktira jih se rekla
Marii, kader jo je Maria prishla ob-
iskat.

Pr. Kdo je sloshil drugi del *Zhefhene Marie*?

Od. Zerkev.

Pr. Kaj nam je misliti rekozhim: *Zheshe*na
fi Maria?

Od. Nam je misliti na skrivnost vzhlovenja Kristufoviga, na pohlevnost in zhistost svete Devize, i na veliko pomozh, ktiro prejémamo na njé proshnje.

Pr. Je svetnike profiti prav?

Od. Prav je

Pr. Profish svetnike ravno tako, kakor profish Boga?

Od. Ne tako: Boga profimo, de nam da to potrebno; svetnike profimo, de nam sprosio to per Bogu.

B R A N J E V.

Od Sakramentov sploh.

Pr. Kaj je en Sakrament?

Od. Sakrament je eno obzhutno snámine neobzhutne gnade, ktiro prejémamo od Jesufa Kristusa, ki je postavil sakramente sa nas posvezhovati.

Pr. Kako so Sakramenti obzhutne snámina?

Od. Ker so sostavljeni is stvarí, ktire obzhutimo, vidimo, otípamo, in is besedi, ktire slishimo.

Pr. Kako imenujemo stvari, ktire vidimo in otipamo?

Od. Snovo ali materio Sakramentov.

Pr. Kako imenujemo besede, ktire per Sakramentih isrékamo?

Od. Obras Sakramentov

Pr. Kolko Sakramentov je?

Od. Sedem: Kerst, Birma, sveto reshuo Telo, Pokóra, posledno Olje. Mashnikov shegnovanje ino Sakon.

Pr. Kakshin raslozhik saglédash med Sakramenti?

Od. Enih ne móremo vezh ko en samikrat prejeti, druge pa vezhkrat; eni so Sakramenti mertvih, drugi shivih.

Pr. Ktire Sakramente ne smemo vezh ko enkrat prejeti?

Od. Kerst, Birmo in Mashnikov shegnovanje.

Pr. Sa kaj jih ne smemo vezhkrat prejeti?

Od. Sa to, ki vtisnejo v' dušno neisbríshlivo snamine.

Pr. Ktire imenujesh Sakramente mertvih?

Od. Ktire samóremo prejeti, dokler she nismo v' stanu gnade Boshje.

Pr. Ktire imenujesh Sahramente shivih?

Od. Ktirih ne smemo prejeti, zhe nismo v' stanu gnade Boshje.

Pr. Ktiri so Sakramenti mertvih?

Od. Kerst in Pokóra.

Pr. Ktiri so Sakramenti shivih?

Od. Birma, sveto Telo, poslednje olje, maslnikov shegnovanje in sakon.

B R A N J E V I.

Od Kersta.

Pr. Kaj je kerst?

Od. Kerst je Sakrament, kir naš stavi sa kerstiane, otroke Boshje in zerkvene?

Pr. Kako se daje kerst?

Od. Se vlie samnasebna voda zhloveku na glavo, in ravno ob tim zhaŭu se izrez ejo te besede: *Jes te keršim v' imenu Ozheta, ſina in ſvetiga Duka*, s' miſlio to ſturici, kar zerkev dela per kerſhovanju.

Pr. Kaj dela kerst v' tiſtimu, ktir je kerſhen?

Od. Isbrishe isvirni greh, ino vse druge grehe, ktirih je kerſhenik po ſvojima rojſtvu kriv.

Pr. Je kerst potreben sa svelizhanje?

Od. Kerst je popolnim potreben, tako de v' nemogozhoſti njega prejeti ga ne samore nobena druga rezh namestiti, svunaj terplenje ali ſinert sa vero, al pa popolnima lubesen Boshja.

Pr. Smé vlaktir zhlovek kerſtiti?

Od. V faktir smé v' potrébi.

Pr. H' zhimu te savéshe, kdor je kersthen?

Od. Se savéshe verovati in isposnati navuk Jesufa Kristula.

B R A N J E V I I.

Od Birme.

Pr. Kaj je birma?

Od. Je Sakrament, kir nam da svetiga Duha ino naš sturi popolnim kerstiane.

Pr. Ne prejmemo le svetiga Duha per kerstu?

Od. Prejmemo ga: al per birmi she s' veliko vezhi obilnostjo gnád in milosti.

Pr. Kaj poneni beseda *Birmati*?

Od. Duri vekshi terdnost, al poterditi.

Pr. Kako naš birma déla popolnim kerstiane?

Od. Ker nam na bilsha kerstno gnado, in daje serzhnost isposnat Jesufa Kristufa, ako bi preganjani bili savol vere.

Pr. Kdo je stréshnik tiga Sakramenta?

Od. Shkof.

Pr. Kaj dela shkof, kader birma?

Od. Poloshi roke na birmanza, klizhe svetiga Duha, de stopi na njega s' vsemi svojimi darmi.

Pr. Kakshine stvari se poslushi shkof per birmi?

Od. Svetiga masíla.

Pr. Kaj je to sveto masilo ?

Od. Oljkinó olje mé'eno s. balsamam, ktiro
shkof posvezhuje na velki zhetertik.

Pr. Kaj pomeni olje svetiga masila ?

Od. Obilnost gnade svetiga Duha, ktira se
raslie v' duhu zhlovékovmu

Pr. Kaj pomeni balsam mé'sen s' oljam ?

Od. Balsam s' svojim dobrim duham pomeni,
de kerstian perpravlen vero isposnati
ima bolshti svojiga blishniga s' dobrim
duham svetiga shivlenja.

Pr. Kaj dela shkof s' svetim masilam na
birmanzu ?

Od. Ga pomashe v' podobi krisha na zhelu.

Pr. Sa kaj na zhelu ?

Od. Sa to ker posebno na zhelu se ozhíta
framota in strah.

Pr. Kaj hozhefh s' tim rezhi ?

Od. De naf nima ne fram ne strah biti vero
isposnat

Pr. Sa kaj shkof birmanza pózhi po lizu ?

Od. Sa navuk de ima perpraplen biti k'
preterplenju vsih kriviz in tesháv is
lubesni proti Jesufu Kristufu.

Pr. S' kákshino perpravo je tréba prejeti
Sakrament svete birme ?

Od. Je treba podvuzhen biti v' nar imenit-
nejih skrivnostih nafhe vere, in biti
v' stanu gnade Boshje.

B R A N J E V I I I.

Od Sakramenta svetiga reshniga 'Teléfa.

Pr. Kaj je Sakrament svetiga reshniga 'Teléfa ?

Od. Sveto Telo je Sakrament, ktir ima v' sebi pravo in resnizhno dusho, telo, kri in Boshjost nashiga Gospoda Jesufa Kristusa v' podobi in videsu kruha in vina.

Pr. Ni li kruh in vino to, kar od sazhetka na altar postávio ?

Od. Je kruh in vino, in ostane tako dolgo, dokler maslnik isrezhe posvetivne beséde

Pr. Kaj se sgodi po tih besédah ?

Od. Kruh se spremení v' telo, in vino v' kri nashiga Gospoda.

Pr. Ne ostane nizh kruha in vina ?

Od. Nizh ne ostane svunaj fami videsi.

Pr. Kaj je to, kar imenujesh videse kruha in vina ?

Od. To je, kar se nashim pozhutkam vidi, postavim podoba, okús.

Pr. Ni nizh drugiga v' podobi kruha, ko samo telo nashiga Gospoda ?

Od. S' telefam je tudi kri, dusha in Boshjost, ker vse to se ne da lózhiti.

Pr. In kaj je v' podobi vina ?

Od. Jesus Kristus zél, kakor je v' pòdobi kruha.

Pr. Kader rasdelimo ali raslomimo podobo kruha in vina, je li tudi Jesus Kristus rasdelen?

Od. Ni : Jesus Kristus je vef in zél v' sledni-mu delu rasdeléne podobe.

Pr. Sapusti Jesus Kristus nebefa, de v' fvetu Telo pride?

Od. Ne sapusti jih, ampak ostane vedno na desnizi Boga ozheta.

Pr. Kako samore tedaj na altarju prizho biti?

Od. S' vfiga mogòzhnostjo boshjo.

Pr. Smo dolshni moliti Telo in kri Jesu-fovo v' fvetimu Sakramentu?

Od. Dolshni smo jih moliti, ker to telo in ta kri sta neraslozhno sdrushena s' njegovo Bòshjostjo.

B R A N J E I X.

Od ofra fвета Mashe.

Pr. Kaj je ofer fвете mashe?

Od. Je ofer telefa in kervi Jesufa Kristufa Bogu ozhetu darvániga na altarju v' podobi kruha in vina sa pred ozhi postaviti in ponavlati ofer na krishu.

Pr. Sa kaj rezhefh, de ofer fвете mashe fe

daruje sa pred ozhi staviti in ponavlati ofer na krishu ?

Od. Sa to, ker djanje, s' ktirim je Jesus Kristus na prizho postavlen in darovan na nashih altarjih nám shivo pred ozhi stavi njegovo smert na krishu.

Pr. Kakshino je to djanje, per ktirim je Jesus Kristus na prizho postavlen in darovan na nashih altarjih ?

Od. To djanje je posvezhenje Telefa Jesufoviga v' podobi kruha, in posvezhenje njegove kervi v' podobi vina.

Pr. Sa kaj rezheh, de to djanje je shivo predozhitanje smerti Jesufove na krishu ?

Od. Sa to, ker s' Jesufam vsako posebej rekozh: *To je moje telo, to je moja kri*, pred ozhi stavimo silno smert, ktiro je J. K. terpel s' lozhenjam svojiga telefa in svoje kervi.

Pr. Sa kaj si rekel, de dar svete mashe je darovan sa ponavlati ofer na krishu ?

Od. Sa to, ker masha je ofer enak ofru na krishu; in ker ravno ta Jesus Kristus, ktirga darujemo, sam sebe daruje na nashih altarjih, kakor se je daroval na krishu.

Pr. Je kakshin raslozhik med tima oframa ?

Od. Raslozhik je li v' sami kakshinosti darovanja.

Pr. Raslozhi to ?

Od. Jeus Kristus se je na krishu sa nas dal

s' prelivanjem svoje kervi ino vmerjózh
sa naf; na altarju pak ne vmerje vezh,
temozh daruje svojo preterpleno smert
in svojo prelito kri.

B R A N J E X.

Dalje od otra svetee mashee.

Pr. Kaj imamo delati per svetee mashee?

Od. Premisljati Jesusa Kristusa merjózhiga,
kakor bi bili na gori Kalvarie, se vno-
trici v' njegovo brizkost, in se navseti
s' lubesnio proti njemu.

Pr. Kajshe imamo sturiti?

Od. Daravati s' zerkvio Bogu Jesusa Kristusa
skosi roke masanikove.

Pr. S' kakshnim namenam daruje zerkev
ta dar?

Od. Da Boga moli, tolashi, njega sa mi-
losti prosi, in sahvali sa njegove do-
brote,

Pr. Kaj daruje zerkev per mashee vred s'
telesam in kervio Jesusa Kristusa?

Od. Daruje molitve in shele vernih.

Pr. Sa kaj?

Od. De te molitve in shele so bol prietne
per Bogu, kader so poslame s' telesam
in kervio njegoviga sina.

Pr. Komu darujemo ta dar?

Od. Bogu samimu,

Pr. Sa kaj sraven jemlemo v' spomin svet-nike ?

Od. Sa fkasati , de dar , ktirga darujemo , je tudi nje posvetil.

Pr. Sa kaj pak v' spomin vsamemo dushe mertvih , ktire she niso v' nebu ?

Od. Se spomnimo na nje sa to, de vse skup sdrushimo v' en sami ofer.

Pr. Prejémajo one kaj pomozhi od tiga darú ?

Od. Réf je , nar vezhi pomozh od tod dobívajo.

Pr. Sa kaj ?

Od. Ker Jesus Kristus , ki tukaj se daruje je sploh sprava zeliga rodu zhlovelh-kiga.

B R A N J E X I.

Od Obhajila.

Pr. Sa kaj pride J. K. k' nam v' podobah kruha in vina ?

Od. De nam fkashe , de on je nasha duhovna hrana.

Pr. Kje prejmemo to duhovno hrano in shivesh ?

Od. Per obhajilu.

Pr. Kaj tedaj prejmemo per obhajilu ?

Od. Pravo telo Jesuovo in Jesusa Kristusa samiga! vfiga zeliga.

Pr. Rezi v' kratkím, kaj nam dobra šturi vredno obhajilo?

Od. Naš edini s' Jesuſam, ohrani ino narase v' naš svílenj boshje gnade, oslabi naše hude nagnenja, ino nam je porok zhaſtitiga vſtajenja.

Pr. Kdaj ſmo dolſhni k' obhajilu iti?

Od. Zerkev ſapové vſaj enkrat v' letu okol velike nozhi; vuner nimamo ſadovólni biti s' tim ſemim obhajilam.

Pr. Smo ſhe ktir drugi krat dolſhni duhovno obhajilo prejeti?

Od. Smo dolſhni, kader ſmo v' ſmertni nevarnoſti.

Pr. Smémo vezh ko enkrat en dan k' obhajilu iti?

Od. Ne ſmémo.

B R A N J E X I I.

Od potrebne perprave k' obhajilu

Pr. Ktíre perprave ſo potrebne k' dobrimu obhajilu?

Od. Dvojne; ena na duſhi, druga na teleſu.

Pr. Kakſhina perprava je na duſhi potrebna?

Od. De ſmo v' ſtanu boshje gnade.

Pr. Kaj je biti v' ſtanu boshje gnade.

Od. Je bti zhiſtin proſt od vſiga ſmertniga greha.

Pr. Je veliko hádiga, obhajilo prejeti v' smertnim grehn ?

Od. Je grosni boshji róp.

Pr. Kakshina perprava je potrebna na telesu

Od. Moremo biti talh, to je, bres jedi in pitja po pol nozhi.

B R A N J E X I I I.

Kaj imamo delati med obhajilam in po obhajilu.

Pr. Kaj je sturiti, kader hozhesh k' obhajilu perstópiti ?

Od. Morem narpred s' posebno poboshnostjo poslushati sveto masho, per ktiri shelim obhajan biti.

Pr. Se tedaj spodobi slishati masho, in med to masho obhajan biti.

Od. Spodobi se, kolkor krat nam je dopusheno, ker to je po zerkvenim duhu.

Pr. Kaj sme vezh se spodobi sturit ?

Od. Spodobi se, s' vlim mogozhim vnétjam obudíti djanja vere, mólenja, poníshnosti, obshalvanja grehov, vupanja, lubesni, in shelá.

Pr. Obudi véro.

Od. Gospod moj Jesus Kristus, terdno verujem, de grem prejet per obhajilu tvoje telo, tvojo kri, dusho in Bosh-

jost: verujem, ker si tako ti rekel, in sim perpravljen dati moje shivljenje sa p. terjenje té résnize.

Pr. Obudi djanje mólenja ?

Od. Isvelizhar moj, in Bog moj, molim te v' svetim Sakramentu, v' ktirimsi fkrit is lubesni proti meni: sposnam vso mojo podloshnost proti tebi in te molim kakor mojiga stvarnika s' tim sposnanjam, de vse sim od tebe prejél, kar kol sim in kar imam

Pr. Obudi poníshanje ?

Od. Gotpod moj Jesus Kristus, kako se smém k' tebi perblíshati, kir sim tebe tolkrat rasshalil ? ne saflushim, de prideh v' moje serze, shtevilo in tesha mojih grehov me délati nevredniga, al rezi li s' eno besedo, bode moja dúsha osdravlena.

Pr. Obudi obshalvunje grehov ?

Od. Mo Bog, shal mi je de sim tebe rasshalil, ker ti si neskonzhno dober, neskonzhno lubesniv, in ker zhertim greh zhes vse; terdno sklénem s' tvojo sveto milostjo tebe nikdar vezh rasshaliti, ampak moje grehe spokoríti.

Pr. Obudi vúpaje ?

Od. O móleni Odreshenik moj, vupam od neisrezhène dobrote tvoje, de kader bom frézhem tebe prejéri, bosh posvetil mojo dúsho, ozhistil moje telo ;

in me napolnil s' tvojimi milostmi
in s' tvojo lubesnio.

Pr. Obudi lubesen Boshjo.

Od. O moj Boshji Jesus, kir si me tako lubil, de si hotel vmreti sa moje odrešenje, ino napáfiti s' tvojim mešam, lubim te is. zeliga mojiga ferza, in zhes vse; hozhem shiveri inu vmreti v' tvoji svetli lubesni.

Pr. Obudi shéle

Od. Pridi, o moj Boshji Jesus, pridi jemat v' posést moje ferze, nepozhaklivo shelim se s' teboj sjeđiniti.

B R A N J E X I V.

Od Sakramenta Pokore.

Pr. Kaj je pokora?

Od. Pokora je Sakrament, s' kritim se odpúshajo grehi šturjeni po kerstu.

Pr. Kaj je per Sakramentu pokore obzhutno snamine nevidne gnade?

Od. To je polebno odvása, ktiro mašhnik isrezhe, in ktira pomeni nótrino odvása in odpúshenje grehov, ktiro prejmemo v' tim Sakramentu.

Pr. Kdo samore vdeliti Sakrament pokore?

Od. Sledni mašhnik poterjen sa spovdnika.

Pr. Ktore rezhi so potrebne k' Sakramentu pokóre?

Od. Te tri: Obshalvanje, Spoved in Od-
vesa.

B R A N J E X V.

Od obshalvanja sploh.

Pr. Kaj je obshalvanje grehov ?

Od. Obshalvanje grehov je shaloft, de smo
Boga rasshálili, s' terdnim fklepam
njega nizh vezh rassháliti.

Pr. Ktore so lastnosti dobriga obshalvanja?

Od. So tri: obshalvanje ima biti *nadnaturno*
vsesplošno, i *narveksi*.

Pr. Kaj pomenish rekozh, de obshalvanje
ima biti nadnaturno ?

Od. Poménim, de obshalvanje ima v'
nas obuditi svetí Duh in take rezhi,
ktire nas vera vuzhi.

Pr. Kaj pomenish rekozh; obshalvanje ima
biti vsesplošno ?

Or. Poménim, de obshalvanje more ob-
fészhi vse naše grehe sploh, vsaj
smertne, nobéniga vunuseti.

Pr. Kaj menish rekozh, de obshalvanje
ima biti narveksi ?

Od. Poménim, de moremo biti bol sha-
loftni savol rasshalenja Boshjiga, ko
savol kákorshne kol druge nadloge,
ktira nas savol greha sadéne.

B R A N J E X V I.

Od popolnim ino nepopolnim obshalvanja

Pr. Kolkirfno je obshalvanje?

Od. Je dvojno: popolnim obshalvanje, i nepopolnim obshalvanje.

Pr. Kaj je popolnim obshalvanje grehov?

Od. Je shaloft savol rasshálenjga Boga, sa to, ker je Bog nefkonzhno do ber, nefkonzhno lubensniv, in ker on greh gnuši.

Pr. Kaj je nepopolnim obshalvanje?

Od. Je shaloft savol rassháleniga Boga, sa to, ker je greh oftuden, al ker se pekla bojimo.

Pr. Samóre nepolnima obshalvanje grefnika s' Bogam spraviti?

Od. Ne samóre, temozh ga li perpravla, de ishe milošt opravizhenja v' Sakramentu pokore.

Pr. Kaj more nepopolnim obshalvanje v' febi imeti, de perpravi grefnika k' doblenju opravizhenja v' Sakramentu pokore?

Od. More v' febi imeti tri rezhi: pravi fklep ne vezh grefnici, vupanje odpushenja, in en sazhetik lubesni proti Bogu svirku vse pravize.

B R A N J E X V I I :

Od Spovedi.

Pr. Kaj je Spoved?

Od. Spoved je obtóshenje vseh sturjenih grehov pred mašnikom sa spoved poterjenim, de bi naš od njih odvésal.

Pr. Sa kaj je treba povedati svoje grehe?

Od. Savol pokórhine proti Jesusu Kristusu; kir hozhe, de njegovi naméstniki grehe odpúshajo.

Pr. Sa kaj vkashe Jesus Kristus naše grehe povedati svojim namestnikom?

Od. Narpréd; de se poníshamo; potlej de s' rasodenjam naše vesti pred mašnikom kakor sdravilzam duhovnih bolesni od njega prejmemo spodobne pomózhi.

Pr. Je potrebno rasodéti vse grehe?

Od. Potrebno je: kdor védama skriva kakšni smertni greh, je kriv boshjiga rópa.

Pr. Kader je pák greh tako framen, de si ga kdo ne vupa povedati, ga li smé samolzhati?

Od. Ne smé: ako se ga ni framoval sturiti, ga tudi ne smé fram biti povedati.

Pr. Je treba tudi povedati gréhove okóľshine ali perdevke ?

Od. So nektire grehove okóľshine, ktire je treba rasodéti.

Pr. Ktire so take ?

Od. Tiste, ktire spremené gréhovo kákshinost, in tiste ktire ga obzhusno pevékshajo.

Pr. Daj mi rasgled ene okóľshine, ktira gréhovo kákshinost spremení ?

Od. S' krivimi belédami gerdti se svojimu blishnimu je greh soper lubésen; zhe se ta greh sturi v' zerkvi, je olkrúnenje ívetiga kraja, tedaj boshj' rop.

Pr. Daj mi rasgled take okóľshine, ktira greh povekíha.

Od. Kdor je Boga preklinjal, nesramne beséde govoril, druge obrékel prizho veliko ludi, je téshji greh sturil, ko pa bi bil, ako ravno to bi se bilo godilo prizho malo ludi.

Pr. Je treba povedati, koliko krat je greh sturjen ?

Od. Treba je, sa to ki je per vsakim ponovlenju greha nov greh sturjen bil.

Pr. Ni li spoved sa nizh, ako bi kdo posabil kákshin smertni greh povedati ?

Od. Ako je posablivoost obdóľshliva, spoved ni sa nizh in more popravlana biti: zhe posablivoost ni obdóľshliva, je sadosti per blishni spovdi povedati posablen greh.

B R A N J E X V I I I.

Od sprašovanja vésti, obshalvanja
ino naprej vsetja.

Pr. Kaj je treba pred spovdjo sturiti ?

Od. Je treba vést sprašhati.

Pr. Kaj je sprašovanje vésti ?

Od. Je tanko iskanje sturjenih grehov.

Pr. Je potrebno to sprašhanje ?

Od. Potrebno je : ker bi ne mogli ne
gréhe obshalvati, ne se jih spovédati,
ako bi sa nje ne védili.

Pr. Kako se imamo sprašhovati ?

Od. Naprej je treba Boga prositi sa ras-
svetlenje svoje grehe sposnat, in sa
gnado jih obshalvat.

Pr. Kaj je potlej treba ?

Od. Je treba preiskavati, kaj smo gre-
shili s' mislami, besédami, djanjam
in opushtenjam zhes Boshje sapovdi,
zerkvene, in zhes dolshnosti svoji-
ga stanu.

Pr. Kaj je treba po sprašovanju ?

Od. Je treba obuditi shalost, de smo
Boga rasshalili, ter sturiti terden
sklep njega ne vezh rasshaliti.

Pr. Kako isrezhesh to obshalvanje, in ta
terdni sklep ?

Od. Moj Bog, meni je zhes vse shal,
de sim tebe rasshalil, kir ti neskon-
zhno dober, neskonzhno lubesniv;
in ker gnušish greh; sklenem terdno;
s' pomozhjo tvoje švete milosti, tebe
nikdar vezh rasshaliti; temozh po-
koro sturiti.

B R A N J E X I X.

Kakshina ima biti spoved.

Pr. Kako se imamo spovedati?

Od. Imamo poklékniti, moliti ozhitno spo-
ved, do besedi: *sim kriv*; potlej rezhi;
odklej nismo bili per spovdi, in se
obtróshiti vsih svojih gréhov.

Pr. Kaj je sturiti po spovédanih gréhih?

Od. Je treba rezhi: Prosim Boga is zeligá-
serza sa odpushtanje tih ino vsih gre-
hov, kirih se ne spomnim; val pá
duhovni ozhe prosim sa pokóro in
odvéso.

Pr. Kaj je potlej treba?

Od. Potlej je treba svésto poslušhati, kar
mashnik govori, in zbe naf ne najde
sadošti perprávlene sa prejeti odvéso;
se podvérzhi ponishno njegovi sodbi;
naposled skleniti ozhitno spoved, in
obuditi popolnim obshalvanje.

B R A N J E X X.

Od Sadoſti ſturjenja.

Pr. Kaj je ſadoſti ſturjenje ?

Od. Je popravljanje krivize Bogu ſturjene, in ſhkode ſturjene bliſhnimu.

Pr. Smo v' ſtanu dati Bogu ſadoſtno povernenje ſa grehe ?

Od. Niſmo v' ſtanu povernit v' polni perméri

Pr. Sa kaj ne ?

Od. Ker raſſhálena Velizhaſt Boſhja je neſkonzhna, naſhe ſadoſtiſturjenje pa ni neſkonzhno.

Pr. Kaj daje vrednoſt naſhimu ſadoſtiſturjenju ?

Od. Sadoſtiſturjenje Jeſufa Kriſtufa, ktiro je neſkonzhno, ino s' ktirim ſklénemo to naſhe, kar narbol ſamóremo.

Pr. Je tedaj Jeſus Kriſtus ſa naſ ſadoſti ſturil ?

Od. Je, in ſhe vezh, ko ſadoſti.

Pr. Ktire déla ſo, ki jih imenujemo ſadoſtiſturjenje ?

Od. Dela, ktire nam ſpovednik naloshí ſa pokóro, rake ſo ſolebno: molitev, vbogajme dajanje, in poſt, ktir v' ſebi ſapopade vſe ojſtroſti, in odtèrganje tiga, kar je pozhutkam vlhezh.

Pr. Smo v' stanu Bogu kaj sadošti sturiti s' krishni, ktire nam poshle?

Od. V' stanu smo s' poterplivim prenašanjem ino v' spokórnimu duhu.

Pr. Kaj je sadošti sturjenje proti blishnimu?

Od. Je povèrniti, kar je vsetiga, to je njegovo blago, zhe je vkrađeno, njegovo poshtenje, zhe je oskrunjeno, al zhe je blishni kakor bodi shkódo van.

Pr. Kaj zhaka na tiste, ktiri so se s' Bogam spravili v' Sakramentu pokore, pa niso sadoštno povražhilo sturili sa svoje grehe na timu svetu?

Od. Ti bodo na unim svetu povražhali s' veliko ojstréjshimi bolezhinami.

Pr. Kje bodo terpéli te bolezhine?

Od. V' vizah.

B R A N J E X X I.

Od Odpústikov.

Pr. Kaj naš vera vuzhi od opústikov?

Od. De zerkev je prejéla od Jesufa Kristusa oblast jih dajati, in de zlo veliko flushio keršćanam.

Pr. Sakaj jim tako flushio?

Od. Ker odpúshajo ojstrošt zhašnih pokór sa grehe.

Pr. Kader zerkev ódpústike daje, misli ona

naš rěšiti od savése Bogu sadošti
šturiti sa naše grehe ?

Od. Ne misli to : nje misel je she nasproti
ta , de ne hozhe dati odpustikov , svu-
naj tim , ktiri se podajo na sadošti
šturjenje boshji pravizi po svoji pre-
móshnosti.

Pr. Zhemú so tedaj odpustiki ?

Od. Nam sa rěš veliko pomágajo : sa to
ker všelej lahko mislimo , de smo she
dalezh prozh od praviga sadošti štur-
jenja po našhi dolshnosti.

Pr. Ktira perprava je nar bolshi sa odpu-
stike prav dobíti ?

Od. Je dopolniti , kar je narbol mogozhe ,
vše sapovédano sa nje dobiti , in od
Boshjiga smilenja dozhakati njih sa-
lěshenje , ker Bog sam šposná skriv-
nosti naših serz.

Pr. Na kaj se opérajó odpustiki ?

Od. Na sašlushik Jesufa Kristufa in svet-
nikov

Pr. Kdo ima oblast odpústike deliti ?

Od. Papesh po vlih zerkvah , in shkofje
po svojih shkoffah s' tim ográjami ,
ktire jim zerkev stavi.

B R A N J E X X I I.

Od posledniga Olja.

Pr. Kaj je posledno olje.

Od. Je Sakrament postavljen sa okripzhati bolnike na duhi in telesu. ?

Pr. Kaj dobriga pernese ta Sakrament ?

Od. Pervo: Nas dozhitti od naših grehov. Drugo: nas vterdi soper nadleshvanje, teshave in skušnave hudobniga duha ob smertni uri. Tretjo: nam povrazha telesno sdravje, kader Bog vidi, de nam bol flushi k' našimu duhovnimu sdravju.

Pr. Kdaj imamo posledno olje prejeti ?

Od. Kader smo nevarno bolni, vunder ne smemo zhákati na naš posledni sòp.

Pr. Kaj je treba, de ga prav prejmemo ?

Od. Moremo narpred sadobiti stan boshje gnade; podle obuditi v' sebi nar vezhi savupanje na smilenje Boshje; in se popolnim prepuštiti Boshji volji.

Pr. Kaj nam je sturiti po prejetju posledniga olja ?

Od. Sahvaliti Boga sa prejeto njegovo milost, i na nizh misliti, ko na vezhnost, ktira nas zhaka.

BRANJE XXIII.

Od Mašnikov shegnovanja.

Pr. Kaj je mašnikov shegnovanje?

Od. Je Sakrament, kir da oblast oprávlati zerkvene opravila, in gnado nje sve to dopolnovati.

BRANJE XXIV.

Od Sakóna.

Pr. Kaj je sakon?

Od. Sakon je Sakrament, kir daje tim, ki se shénio in moshé, gnado po keršnanško vkup shiveti, in otroke rediti.

Pr. Je li nelozhliva ta svésa mosha in shene?

Od. Nelózhлива je.

Pr. Ktíre so dolshnosti in savése sakonskih?

Od. Shiveti v' edinosti in lubesni; nositi teshave sakonske s' svetim poterplenjam, in rediti otroke dobro in keršnanško.

Pr. Kako se je treba perprávití k' prejetju tiga Sakramenta?

Od. Treba se je perpraviti s' dobro spov-
dio in Obhajilam.

Pr. Kdaj se je treba sa to perpravo spo-
védati, in obhájati?

Od. To je treba pred poróko.

Pr. So vsi dnevi v' tédnu dobri sa poróko?

Od. Kriva vera bi bila méniti, de en dan
je sa to bolshj ko en drugi, in de
ta al uri dan je bólshiga poménenja
sa porózhanje.

Molítve.

Sjutrajne Molítve.

V' imenu Ozheta, Sina, in svetiga
Duha Amen.

*Mislímo si Boga na prizho, molímo ga, in
sahvaímo sa vse dobrote.*

„Bog vsíga mogozhni, kir si nas po
tvoji podobi stvaril, in perpravne na-
redil, tebe lubiti, in vezhno vshi-
vatj : tebe molímo s' nar globokéji
poníshnostjo kakor nar víshiga Gos-
póda vsíh stvari. Na tebe oprémo vse
nashe vupanje, kir si bres konza do-
ber, in te lubímo s' zelim serzam, kir
si zhes vse lubesniv.

Veliki Bog, ktirnu je vse podložno, isposlamo, de nizh nimamo svunaj od tebe. Nikdar ne bomo jenjati glasiti tvoje smilenja, in tebe hvaliti sa tvoje dobrote; sôsebno de si nas v' pravi veri rasvetilil, in posadil v' narozhje tvoje svete zerkve, i nas varval nozôjslino nozh od vse nesfrézhe. “

Pomislino tiste grehe, v' ktire pogostejî pàdamo v' perloshnostih, ke nas navadno sapelato k' rasshalenju Boshjiu, in sklenimo terdno se ogibati kakšine posebne perloshnosti, in kakšniga posebniga greha,

PREMISHLOVANJE.

Prosimo Boga sa milost njea ne vezh shaltiti, tu darujmo njemu vse prihodne dela danashne.

„ Gospod Bog vřiga mogozhni, kir si nam dal priti do sazhetka tiga dneva, ti nas s' tvojo mozhjo ohrani de ta dan v' noben greh ne sajidemo, temozh de vedno sa tvojo pravizo dopolniti bodo namérjene naše beséde, i narávnjene naše misli in dela; skos Gospoda našhiga Jesusa Kristusa tina tvojiga, kir s' teboj shiví in kraluje

v' edinosti Duha svetiga en Bog, od
vékoma do vekoma. Amen. “

*Sa vdobiti od Boga vse darove obernimo proti
njemu molitvo, ktiro nas Jesus Kristus vuzhi.*

„ Ozhe nash, kir si v' nebesih. Po-
fvezhenobodi tvoje ime. Pridi k' nam
tvoje kraljestvo. Isgodi te tvoja volja
kakor v' nebesih tako na semti. Daj
nam danas nash vsakdanji kruh. In
odpusti nam nash dolge, kakor tudi
mi odpustamo nashim dolzhnikam. Ino
nas ne vpelaj v' iskusnavo. Temozh
refni nas od hudiga. Amen. “

*Profimo Mario Devizo de bo sa nas besédniza
per svoji nu boshjimú sinu :*

„ Zheshe na si Maria, gnade polna,
Gospod je s' tebo. Shégnana si ti med she-
nani, in shégnan je sad tvojiga te-
léla, Jesus. Sveta Maria, Mati Bosh-
ja, prosi sa nas grešnike sdaj in
ob nashi smertaj uri. Amen. “

Oshivino nasho véro, in molimo jo rekozh :

„ Vérujem v' Boga Ozhéta vfiga mo-
gózhniga Stvárnika nebé in semle Ino
v' Jésusa Kristusa sina njega ediniga,
Gospóda nashiga. Kir je izpozhet od
svétiga Daha, rojen is Marie Devíze,

Terpel pod Ponziam Pilátusham; krišhan bil, vmérel, ino v' grob polòfhen. Doli je shel k' peklam; trétji dan od smerti vstal. Gori je shel v' nebéša, fedí na defnizi Boga Ozheta vfiga mogozhniga. Od ondot bo prishel sodit shive in mertve. Verujem v' svetiga Duha. Sveto katolsko zerkev; gmajno svetníkov; odpushtanje gréhov. Gori vstajenje mesa. Vezhno shivljenje. Amen. “

„ Presveta Mária Devíza, Angeli varhi ino vsi svetniki profite sa naš Gospoda našhiga Jasusa Kristusa ! “

„ Vfiga mogozhni ravnaj vse naše djanja, in perméri jih svoji sveti volji; naš ohrani od vfiga sléga; perpelaj naš k' vezhnimu shivljenju, in po njegovi milosti naj dušhe vérnih mertvih pozhívajo v' miru. Amen. “

Vezherne Molitve.

V' imenu Ozheta, Sina, in svetiga Duha, Amen.

Postavimo se prizho Boga; molimo ga, in šahvalimo sa vse njegove dobrote.

„ Molimo tebe, o dobrotliv Bog kir si

tukaj na prizho, hvalimo te, ljubimo in spoznamo sa ozheta vliga smilenja in sa sazhetik vliga dobriga? sahvalimo te s' zelim ferzam sa vse tvoje dobrote, in posebno sa tiste, ki smo jih današ prejeli od tvoje nekonzhne dobrótlivosti. "

Klizhimo pomozh svetiga Dúha, de spoznamo in gnúšimo nashe grehe.

„ Raslij, ó sveti Duh, po naši duši sharje tvoje svetlobe, in daj nam spoznati shtevilo in tésho naših grehov; vshgi nashe ferza s' tvojo sveto lubésnio, de gnúšimo nashe grehe, in de obzhútimo pravo shalost nad njimi. "

Sprashújmo vést zhes grehe, ktire smo d'nas sturili s' mislio, besedo, djnjm in opushenjam soper Boga, blishniga, in soper sami sebe; posebno pak zhes grehe, v' ktire pogostejshi padamo.

P R E M I S H L O V A N J E.

Skashimo Bogu nashe kashanje, de smo ga shalili, rekozh :

„ Moj Bog, prosim te ponishno sa odpushanje in milost skos našhiga Gospoda

Jesusa Kristusa sina tvojiga. Obzhutim shivo kasanje, de sim tebe shalil. Zhertim soje grehe, ker so tebi so-per, in ker si neskonzhno dobrotliv in lubesniv Bog. Oblubim s' tvojo sveto milostjo tebe nikdar vezh rashaliti, ampak se ogibati gresnih per loshnost, in se prav spokoriti. "

„ Veliki Bog, ne delaj s' nami po nashih krivizah, ne tepi nas po meri nashih grehov, ampak daj nam skusiti djanja tvojiga neisrezheniga smilenja. Popravi nashe slòbne nagnenja, réfhi nas od vsiga greha, ohrani nas od neprevidene smerti, daj nam dar se spokoriti, ino vmreti v' tvoji lubesni; Amen. "

„ Se isповém Bogu vsigamogozhnimu, sveti Marii vselej Devizi, svetimu Mihelu arhangelu, sverimu Janesu Kerstniku, svetima apostelnama Petru in Pavlu, vsm svetim, in tebi ozha, de sim slo pregréshil s' mislio, besédo in djanjam; sim kriv. sim kriv, sim filno kriv. Sa to prosim sveto Mario vselej Devizo, svetiga Mihela arhangelu, svetiga Janesa Kerstnika, sveta apostelna Petra in Pavla, vse svere, in tebe ozha moliti sa me per Gos-podu Bogu nashimu. "

Naj se smili zhes nás vsiga mogozhni

Bog ; in po odpuščenih naših grehih naj naš perpelâ v' shivljenje vézhno. Amen. “

„ Milost, odvêso in odpušhanje naših grehov dodeli nam vliga mogočbni in smileni Gospod Amen. “

Ozhe našh ; Zhešena si Maria. Vêrujem v' Boga Ozheta vliga mogočbniga.

(: Kakor spred per s'utrajnih molitvah :)

„ Veliki Bog ; mi tebe prav gorezhe prošimo sa našiga svetiga ozheta Papeša ; sa našiga shkôta ; sa Zesarja našiga ; sa vse ktiri naš vodio ; sa naše svoje ; priateľ i nepriateľ ; in sploh sa vse naše netúkejšne brate ; oblogervaj vse ; ino navodi jih na pot vezhniga svelizhanja. “

„ Tudi te prošimo sa duhe, ktire terpe in se zhistio. Daj njim odpušhanje vsih svojih grehov ; in dodeli jim notri iti v' prebivalšhe svelizanih ; kamor vedno brepené. To prošimo škôsi saflushenje našiga Gospoda Jesusa Kristusa ; kir shivi in kralje s' teboj in svetim Duham vréd na vse vékoma. Amen. “

Prošimo Boga sa milost ne sturiti greha zelo nozofhno nozh.

„Moj Bog, daj de stojmo vedno na strashi in zhújemo sami na se, ker hudobni duh, našh sópernik védao okoli hodi kakor rujóvezh lev, in ilhe naš poshrèci. Daj nam terdnost njemu so-per stati, in biti v' tvoji veri mozhnim in stanovitnim.“

Sveta Deviza Maria, Mari Boshja, prosi sa naš; sveti Angeli varhi zhujte sa našho brambo. Svetniki in svetnize molite sa naš.“

„Vúga mogozhni in smíleni Gospod Ozhe; sin, in sveti Duh, dodelite nam pokojno nozh, in frézhno smert Amen.“

Ta Keršanski Navuk je prezastiti
Lublanski Shkof po imenu **ANTON**
v'sboru svojih svolenih Duhovnih pre-
glédal, popravil in poterdil, 2. dan
Kimovza 1810.

Sofednji Navuk,

V v o d.

Pr. Kaj je sofédnji navuk ?

Od. Je kratki navuk, kakšhine dolžnosti ima zhlovek proti zhlovékam; proti svoji rodovini, domovini in kraléstvu.

Pr. Sa kaj ta navuk imenujesi *sofednji* ?

Od. Sa to, ker *sofede* imenujemo take ljudi, ktiri so skup vsédeni, al ki imajo sraven ino bliso edendrugiga svoje selo, posést, in sédesh; al ki so v' kakshini drushbi med seboj: postavim, kakor je ena soféska, trénja ópzhina, mesto, deshela, kraléstvo ali dersháva. Navuk tedaj, kir jih vuzhi kako imajo med seboj po sofédnje shivéti, je *sofednji navuk*.

Pr. Kdo je tako soféstvo med ljudmi naré: dil ?

Od. Sam Bog, ki je stvaril ludi s' takimi potrebami in lastnostmi, de so perfileni v' fofeshini shiveti. Kaj bi požélo dete bres starshov ? kaj ne, bi bilo zlo nepomóshno bres vupanja vse pomózhi? Sledni zhlovek pa bres drushbe je podobén takimu firotnimu otroku, in je v' vedni nevarnosti, nadlogi, teshávah, in bres vupanja de mu kdo pomaga.

Pr. Sapovdaje Bog dopolniti fofednje dolshnosti ?

Od. Sapovduje in she perštavi, de kdor dobro sturi drugim, bode Bog sa tolko shtel, kakor bi njemu samimu bilo sturjeno, oblubi takimu obilno poverniti; kdor pa drugim hudo dela, bode Bog to sa svoje rasshàlenje shtel, in takiga ojštro karal.

Pr. Kako se godí timu, kir fofédnje dolshnosti lómi ?

Od. Zlo slabo. Nar pervo in nar hujshi je, de Boga shali s' nepokórfhino proti njegovi volji, od kodar pridejo ojštre shibe na tim ino na unim svetu. Drugo, krivízo dela ludem, ktiri dobé pravizo, s' takim zhlovekam hudo ravnati po postavah. Tretjo, sam sebi nakopa nadlogo, ker sguabi priasnost in hvaleshnost per ludem, ktirim je sovrash, in tako sa vselej nefrézhen.

Pr. Kako svémo, kure so dolshnosti for fédnje?

Od. De jih svémo, je treba véditi, kdo je dober tosed. Je pa dober tosed, kdor dopolni tiste dolshnosti, ktire nam natura naklada *proti jebi in proti drugim.*

PERVI ODSTAVIK.

Dolshnosti proti sebi.

Pr. Kaj smo dolshni samim sebi ?

Od. Dvojo rezh smo si dolshni: *perva je preskerbeti sebi stan sloshniga shivlenja; druga je obdelati in popolnimati svoje samoshnosti.*

Pr. Kako dopolnimo pervo dolshnost ?

Od. Ako se radi vuzhimo kakshniga *dela* na rokah, s' komur bomo tebi in drugim vstregli. Polsko delo in kmétvanje je naj pervo i nar shlahtnejí rôzhno delo med vsimi, je pravi neissajéti isvirk vsiga bogastva: po tim pridejo druge rôzhne vumetnosti, ktire *predelujejo* trove perdeske sa ljudske potrebe: sadaizh so lpe ali *veselive* vumetnosti in vedaoosti sa rasvetliti in bólihati ljudsko družino.

Pr. Kako dopolnimo drugo do'shnoſt?

Od. S' vádenjam, s' ktirim obdelujemo in vúrmo naše smó'hnoſti. Te smó'hnoſti ſo dvoje: ene ſo teléſne druge duſhine. Teléſne ſluſhio ſa djanje ali délo; duſhine ſa miſliti in vó-diti naše djanja ali déla. Sa svuriti te mózhi ali ſamóshnoſti je ena ſama ſapovd, ta vkaſhe: ſadobi s' vájenjam *mozh in tresnoſt.*

Pr. Kako ſe ſadobi mozg?

Od. S' vednim vúrjenjam náſhſh perprávnost; s' rednim gibanjam; s' navajenjam na vſako vreme, delo in trud; s' vſhitjam sdráviſh in kripkih jedi; s' náproti pritjam al s' osdravlenjam ſledne bolesni ſkos pomózhi od Boga dane.

Pr. Ktipe ſo te pomózhi?

Od. So pomozhi ſoper teléſne nadloge. Poſtavim, ena nar téshejih nadlég ſo koſe; ktipe vezhkrat vsaméjo ſhivlenje polovízi naše drushine, tim drugim pa ſapuſté próge ſvojiga raſgrajanja po zelim ſvetu. Sdaj pa je Bog dal ſnajci pomozh, de otrokam ſtavio vímenze in s' tim prave koſe odvernejo; kdor to pomozh ſanizhuje lómi dolſhnoſt proti ſam ſebi in je ozhítno nepokóren volji Boſhji.

Pr. Kako ſadobimo tresnoſt?

Od. S' navájenjam na írednoſt in pravo

méro per vsih rezheh, postavim per jèdi, pitju, spanju, delu. S' ogibanjam vlake preobilnosti, ktira vŕelej nashe telo flabi, ino nam nar drajšhi blago jemle, to je nashe sdravje. Spomni se vsikdar, de zhlovek ni sa nizh, ako ni terden; in de nikol ni terden, ako ni trésen in smeren.

Pr. Kako se popólnimajo dúšhine samóshnosti ?

Od. Ravno tako, kakor teléšne. Te smoshnosti so: *sposnánje* tiga, kar je refnizhno; *spomin* na to: kar smo sposnali; *hotenje* tiga, kar je poshtèno in prav. Sdaj pa s' vednim vurjenjam po navuku modrih se dobé te tri rezhi, ktire so terdnost in jakost ali hrabrost nashe dúšhe; in ta terdnost in kripkost se ne ohrani drugazhi, ko s' pomozhio tresnosti v' shelahin strastih, s' ogibanjam pregréh, ktire nas neréshljivo seboj vlézhejo.

Pr. Kaj so strasti ? (*passiones.*)

Od. *Strast* je sledno nagrenje in sledna fla, ktira nas tare, stréša in stanovitno góni proti kaki nam perferzhni rézhi. Ako je ta rezh sa réš dobra, je tudi strast dobra; ako je slobna je slobna tudi strast. S' našhimi letmj rasejo in koreninio v' nas nashe strasti, in teshko jih je bersdati. Treba je tedaj

se váditi v' mladosti zhes nje go-
spodváti in jih rávniti k' našimu
dobizhku.

Pr. Ktire so slobne ali hude straſti?

Od. Ene so proti nam obernene, druge
proti ludem. Med perve ſhtejemo vie
nesmérne ſlè, kakor je poſhréſhnoſt,
prevelka lubesen pozhutnih ſlaſti, in
tiſta neſitoſt ſheléti to, kár ſe ne
móre doſezhi po pravízi: Te ſo ſtra-
ſti, ke naſ délajo nesadovólne s' na-
ſhim ſtanam, ino neſrezhne. Med
drugo verſto ſhtejemo narpred jéso,
ktira naſ pahne v' ſledno neſméro,
kader nam vsame ſvetlobo naſhiga
vuma, ino naſ ſtreſe. Potlej je ſo-
vraſhtvo, ktiro, kader lómi inta-
re naſho duſho, v' nji raspuſha ſtrup
ſhaloſti, i naſ perpravi ob ſlad-
koto bliſhniga lubésni. Nevóſhlivoſt
ali nevíſhézhnost nad drugih frezho
nam opelíni ſhivlenje s' grísenjam ino
vjédanjam, ter naſ vódi k' prasnemu
veſelju nad ptujo nadlogo. Napuh,
ki naſ déla ſovráſh drugim, de ſe
vſim pergaúſimo. Lakomnoſt, ktira
nam jemle ſladost drugim dobro ſtu-
ríti, naſ nagiba ſe lózhiti od ſoſéd-
nje druſhine de ſhivimo polni teſnote
in ſtraha bres vſhitka dobrót, ktire
nam Bog daje.

Pr. Kako se je tim straštam ogibasi ?

Od. Ni druge pomozhi ko vedno vádití ie v' zhednostih *tim greham nasprotnih.* Vadi se, dokler si mlad, méro dajati svojim shelam, svojim flam, ter verjami, de doséshesh gospodarstvo zhes svoje strasti. Lenoba ino nevédnost ita svir vsih pregréh. Rad delaj; rasvetli vum v' tih rezheh, ktire ti je treba véditi; bodi utesen per vsakimu djanju: tako boih zhédnosten ino irézhen.

DRUGI ODSATAVİK.

Dolshnosti proti drugim.

Pr. Kaj smo dolshni drugim ?

Od. Smo jim dolshni dvoje: eno rezh *vsim sploh,* drugo *slednimu pesebej.*

Pr. Ktire so dolshnosti proti vsim sploh ?

Od. Sta dve: *Praviza* in *Dobrotnost.* Perva je: ne šturi drugim, kar nozhesh, de bi tebi šturili; al pa daj slednimu to svoje. Druga je: šturi drugim, kar hozhesh, de bi tebi šturili, al pa: pomagaj drugim po tvoji mozhi.

Pr. Kako dopolnimo prvo dolshnost, to je pravizo ?

Od. Ako stanovitno poshtujemo tri fosebne rezhi, to je: Oblast, Postave in Zhloveke. Oblast je namestniza Boshja na semli; kdor ni pokoren njé vksam in jo shali, shali samiga Boga in je nepokoren Boshji volji. Je tedaj pravizhina dolshnost lubiti svojo Vishi oblast; ji poslušhen biti, kar velí, in ji nizh sháliga sturiti. Po Oblasti pridejo postave ali tiste naredbe, ktire gotóvio dober stan fosédnje drushbe, sanj porókvajo in ktire so po volji Boshji, kir nas je stvaril sa shivljenje v' drúshini. Kdor tedaj lomi postave in jih ofkruni, ofkruni Boga in ludi s'ktirni je v' drúshbi. Sa postavami pridejo zhloveki, ktirim snamona troje krivizo délati, to je: na telésu, na blagu, na poshtenju. Shali druge na telesu, kdor se jih loti, jih tepe, bie, jim filo déla, al vmori. Na blagu shali druge, kdor al po fili al sleparísko jemle al ohrani po krivim, kar ni svoje. Na poshtenju druge shali, kdor smishla lashnive rezhi v' ptujo fhkodo, al bres potrebe rasodene drugih hndobne dela, jih saimehuje, sa barle ima, ruga, framoti, se jim gredi.

Pr. Zhe je kdo shalen, kaj ima sturiti?

Od. Náj se satezhe k' Oblasti, katira zhu-

je sa poslave in sa ljudsko varnost. Nikar si ne delaj sam pravizo, nad nikomur se ne snosi, ne mashtuj. Mashtovanje je silno veliko shálenje Boshje, katiro je Bograslozhno prepovedal in hotel imeti med ludmi fofédno drushbo; de bi pravde in toshbe med ludmi rasfódili oblastniki, bres file med ludmi in bres skúsanja na mozh. Kdor pa hozhe biti resnizhno práveden, naj poterpi s' svojim blishnim, naj odpniha njemu sturjene krivize, slasti kader je lhkoda majhina.

Pr. Kako dopolnimo drugo dolshnost, to je Dobrotnost?

Od. Ako smo perpravleni drugim pomagati v' potrebi s' nashim persadjanjem, tudi zhe nas enmalo teshko stane. Snamo pa pomagati drugim potrojni poti: s' modrostjo ali dobrim *fovetom*, s' nashimi *rokami*, ino s' *premoshenjam*. Dolfani smo jim pomagati s' foveram, kadar potrebujejo nashe sverlobe sa sposnanje resnize in sa ravnanje svojih dél. Dolfani smo perstópi s' *rokami*, kader je treba ohranit njih sdravje al shivot. Dolshni smo jih podperati s' *premoshenjam*, kader je nashe obilno njim potrebno. Kdor ne depolni te dolshnosti, nima

fladkiga obzhútka svoje zhlovézhnosti, ino ne safhlushi shtét biti med fofédnjo drushbo.

TRETJI ODS TAVIK.

Dolshnosti proti posebnim zhlovekam.

Pr. Kaj smo dolshni posebnim zhlovékam ?

Od. To kar slednimu gré ponjegovi posebni légi v' drushbi. Med timi dolshnostami so naj perve otroshke proti starsham. Od njih smo prejeli shivljenje, oni imajo vso skerb ga nam ohraniti, nam dejejoshivesh, in se trudijo sa nasho réjo. Smo dolshni imeti proti njim stanovitno lubesen, globoko hvalessnost, pravo podloshnost, pokórfhino proti njih velévanju, i nikol ne smemo njim ne nar manjsi shal sturiti.

Pr. Sa starshimi ktire zhlovéke moremo, she sa lubo imeti?

Od. Brate, sestre in te svoje. Lubesen proti radovíni je dolshnost, ktira naí yeshe ohraniti med njo spravo ino,

mir, sanáshati eden drugimu krivize, perstópiti po vsi nashí mozhi k' dobrimu spéhu vsih, ino v' tim nasho frezho iskati.

Pr. Je she kdó, komur smo kaj dolshni?

Od. She so vuzheniki, ki so nam na mestu starshov; in tim smo ravno tako lubesen, hvaleshnost; poshtovanje in pokórshtino dolshni. So dobrótniki, ki so nam kaj dobriga sturili; ktirim dolgujemo nasho hvaleshnost in spomin prejetih dobrót, So nashí Visíhi al, Vekshí al po starosti al po imenitnosti, tim smo dolshni osír na nje, poslušnost in podvershenje. So priatli, ktirim imamo dobro sturiti, kar premóremo; jim oblubleno svéstobo der-shati, poterpeti s' njih slabostjo, in jih posvariti s' lépo ino s' pámetjo. Je tudi domovina ali ózhina deshela; ktiro imamo vsi lubiti, ino braniti s' lastno mozhjo; s' premoshenjam; tudi s' nevárnostjo nashiga shivlenja, ker na nje dobrimu stanú vsi nashí obstan; i nashá trezha.

ZHETERTI O D S T A V I K.

Dvorne Dolshnosti.

Pr. So she ktire dolshnosti po verhu tih do sdaj rasloshénih?

Od. She so tiste, ktire imenujo *dvorne* ali *meštne* ali *lepo-obnashne*, kader se kdo lépo, to je po méstno ali dvorno obnasha.

Pr. Kaj pomagajo te dolshnosti?
Sture fosédnjo drushbo med ludmi prietno in bol popolnima; oddalshajo s' tim, de imamo osir e'en na drugiga, víako perloshnost nevshézhnosti ino nesadovólja v' fosédnji drúshini.

Pr. Kaj so te dolshnosti?

Od. So narbolj té, de posebno fkerb imamo na svoje védenje ino na druge ludi, de nas rajshi imajo ti, s' ktirimi shivimo v' tovarshstvu.

Pr. Ktire so te dolshnosti?

Od. Perva med všimi je snashnost. Narpréd se spodobi, de se vmíemo; te lo ohranimo pred všim vmásanjam, perlizhno lafe ozhéshemo, de se noz

bene shivali oftudne ne saléshejo ; vu-
sta in sobe otrébimo in opéremo
sa odpraviti teshko sapo ; de naša
obléka ni stergana, sdráhana, sméde-
na al poválana, ampak zhédna. Kdor
je nefnáshen ? se pergnuši drugim in
odganja ljudi s' ktimi se snide, ino
ne salúshi njih priateljstva, ne dovó-
lenja.

Pr. In kdor to dopolni, ima she kaj vezh
sturiti ?

Od. Sraven snashnosti naj ima tudi *dvor-
nost*. Dvornost je védenje in obná-
shanje tako pametno ino vsnézhno,
de naš drugim lube déla. To obna-
shanje se sadóbí, kader drugim ská-
shemo, de jih poshtujemo in bol zhiš-
lamo ko sami sebe, in kader osir
imamo na druge v' pogovorih ino
kremlu.

Pr. Kakshini so ti osiri na druge ?

Od. De pustimo slédniga mirno rezhi, kar
misli in méni ; de ne skákamo v' be-
sédo, de se s' lépo vstavimo drugih
ménenju bres shal beséde, bres prepí-
ra ino sdrahe, de se drugim perklóne-
mo in de se sdershimo vliga, kar
bi snali ludje nad mani grajati, al
nam ne poterditi.

Sklep.

Kdor dopolni sosednje dolžnosti; sa-
flushi perdevik poslučeniga in pravedniga
zhloveka; je lub vřim, s' ktirmi shivi;
je zhiřlan in zhařten per Oblařti, shiví
sadovólen in frezhen; Bog ga lubi ino
v' brambi ohrani, ga oblógerva ino plázhu-
je na tim i na unim řvetu.

Polški Navuk.

V v o d.

Pr. Kaj je polški navuk?

Od. Je kratko podvuzhenje v' dolžnostih
ristiga zhloveka, kir *polje obdeluje*.

Pr. Kdo mi sapovduje obdelovati polje?

Od. Bog. Po njegovi volji si rojen v'taki-
mu stanu, de sebi hráno flushih s'
trudam. Bog je stvaril polje in ho-
zhe, de zhlovek is njega dobíva sad
svojiga dela. Ako zhlovek prépuští
polje svoji pojsdni frovini, ono sdev-
já, bo nerodovitno, se saráha s'
plevélam, bode prebivalsthe nešnage
ino strupenih shival, té sturé nesdra-
vo sapo, in se mashtujejo nad nami
savol rasshalenja Boshjiga, ker nismo
pokorni njegovi volji. Ako pak obde-
lujemo polje in ga radi s' našim
potam oròimo, v'le po njemu zvete

v' rodovitnosti in obilnosti, in semla rodovitna povržha trud zhlovékov, kir poslušha voljo svojiga stvarnika.

Pr. Kako bom svedel, kaj je treba, de semlo prav obdelam?

Od. Poslúshaj svesto navuke drugih mósh, íshi nevtruden sposnati vumétnost pol- je délati po nar bolshi mogućosti, in vuri se po tvojimu sádoblénimu sposnanju.

Pr. Kako se klizhe to sposnanje?

Od. Polsko delo.

PERVI ODSTAVIK.

Polsko delo sploh.

Pr. Kaj je polsko délo?

Od. *Poljko delo* je vumetnost ravnati polske opravila, kar naj bolshi mogućhe, ino s' nar vezhim pridam, de nam nese nar viši dobizhik.

Pr. Kaj je sturiti, de se navtuzhim té vumétnosti?

Od. Vuzhi se posnati semlo, ktiro obdelujesh; njo dobro perprávlati, de obrodí in plazhuje tvoje délo; tudi se vuzhi posnati mnoge sélissha, sádesh ino drevje, ktire dobizhik nósh; in

shivno, kar jo je treba sa doma
zhfo.

Pr. Kaj bi se ne snal navuzhiti, vse to
s' gledanjem na drugih delo, bres
vuzhenja te vumetnosti?

Od. Snal bi, pa bi treba bilo polske dela
veliko gospodarjov ene proti drugim
spregledati, sa svedit, kako je nar
bolshi. Bi treba bilo svet obhoditi,
de bi vidil, kaj vse so drugot snaj-
dili bolshiga v' polskimu delu. Sdaj
pa maloktir je v' stanu sturiti ra spre-
gled in take poti; malo jih je sado-
sti promoshnih pozheti nove skushnje
na svojimu polju s' nevarnostjo njega
sad sgubiti. Vuner so bili vsaki zhas-
nektiri, ki so tako delali in si saslu-
shili imenvani biti dobrótniki zhlo-
veshkiga roda. Tih skushnje so bile
fkerbno ohranene, in od tot pride
vuzhenje polskiga dela.

DRUGI ODSTAVIK.

Semlina natura ino nje pobolshanje.

Pr. Kako se posná natura semle, ktiro
obdelujemo?

Od. Narpréd opomnimo, de semla ali parst
ne sluski sa drugo, ko sa fkloniv in

terdno dershati fadesh in sá sbérati in delíti fadeshu potrebni shivesh. Kar je semla bol perpravna to dvoje opravilo dopolniti, tolko se imenuje bol rodovitna in dobra.

Pr. Kaj je shivesh vlih sélish?

Od. Sélni shivesh se klizhejo tísti redivni sazhetki, ktire selíha ferkajo in ki jim dajejo rast, shivljenje, in rodovitnost. Ti redivni sazhetki so sapòadeni v' nebni fapi, v' vodi in parstí. Sélíha ferkajo te sazhetke v' sebe slasti s' korenínami ino s' listmi.

Pr. Kako sposnamo sémlino naturo?

Od. Semla je sloshena po navadnim istih raslozhnih parstí, ktire so: parst *kremenasta*, *vapléna*, *jílnata*. *Kremeniza* se nikol vode ne napojí; *jílniza* se je napoji, in jo terdno derší; *vaplenka* jo hitro popie in hitro spúšha. Semla je vezhidél pokrita s' eno odejo, ktiro klizhemo parst, in ktira je ostánik rastrohlénih séli in shiváli. Parstí so sméšene med seboj po mnogih permérah, in semla ima imé po tísti, ktire je nar vezh. Tako se tista rezhé *rahla*, in *lohka*, kjer je narvezh krémenize; *terdna* ino *dershezha* je jílovka, *topla* vaplenka.

Pr. Kako svémo perméro tih parstí med seboj?

Od. Dosti snaminov imajo ljudje, pa vezhi del sapelivih. Narbol gotova skušnja je ta: vsami nekaj parsti, ktiro hezheš skušiti, in jo svagaj; deni jo v' sklenasto posódo ino vlivaj gori hudiga! jésiha, dokler vidiš, de parst vezh ne shumi. Potlej prezédi vse sko-si tanko ruto; kar na ruti ostane, ofúshi in vagaj; kar je na téshi manj, tolko je vaplene parsti, ktiro je jesih sjédel. Na ta ostanik nalij vode shir-krat na vago tolko, kar ima ostanik teshe, in enkrat tolko shepléne kifline, kar ostanik vaga: vse to pusti vkup dva dni bres prezéjenja. Zhes dva dni prezédi, ofúshi in vagaj, in kar je manj teshe, poméni jilovko, ktiro je sheplena kiflina svedla; in kar she teshe ostane, tolko je krémenize.

Semla je dobra po perméri sméše tih treh parsti, kakor samoremo rasglédati po skušnji, ako skup rajtamo sadjovo rast, podnébje, desh in druge okólishne. Kader najdeš, de ni prave permére v' sméši tvoje semle, jo snash pobólishati s' natrólenjam tište parsti, ktire ni.

Pr. Ktire so pomozhi sa pobólishati semlo?

Od. Sa sbolshanje prerahle ino prelahke semle je treba pertrófiti jilniga gli-na v' prah stolzheniga, prah od zeglov,

in tak drob, kir ima dosti jila v' sebi. Sa preterde in predershezhe je dober v' prah stolzhen vaplenik, prah vapleni is zeste, od sidov, od kamnarikiga déla, vaplena moka in polshovske lupine. Shgan ino stolzhen gips je nar bolj: sa popraviti vse travnike ino snosheti; mlevka ali hlifh pa, glin, in jil popravio pretople semle.

TRETJI ODSTAVIK.

Gnoj in Délo.

Pr. So s'he druge pomozhi sa bolshati semlo?

Od. Je s'he gnoj. Gnojine so: ostanki strohlenih shivál, druge trohlenine, gniládi, tréblenje zhlovéshkiga teleša; ino vse szavne vode; gnoj is hléva slast konjski, mesgovski in oslovski; ktire imenujemo tople gnojove, ker naglo in možno kifajo ino niso préd dobri, dokler niso vleshani; ti so sa jilnate semle, travnike in verte. Kravjik ino gnoj od rogate shivine shtejèjo med mersle gnoje, in je sa rahle in lahke semle. Tudi popravljajo semlo vse gniládi sélne in drevne, vinske in ólove tropine, grojsdni

osóbki in mehovi, sháganje, vsi drobiri, oglie, saje, shóta, zunje, in pepel na nivi poshganiga šterniša.

Pr. In zhe tih nimam?

Od. Narédi gnoj s'vumétnostjo; to je naš ári na en kúp rúhine is rúp na t'avnikih, is jéshe, grabnov, shavje is polja, enmalo gnojja is hleva; naj leshi tako našháreno poldrugo leto; timzhati enkrat al dvakrat premetaj, potlej tróñ slasti na travnike.

Pr. Kako se gnojíne pod semlo špravljajo?

Od. Na troje: s' matíko, lopáto ino s' drevesam. Spomni se pa, de je bolshi malo in pogostim gnojíti, ko veliko ino vie na enkrat; in de ti more semla in šadesh povédati, kaj je prav.

Pr. Je sa semlo obdelati she kaj treba?

Od. Délo. To perpravla semlo k' dopolnenju svoje dolshnosti, ker jo lózhi in ráhli; ker plevél i nefnage tare; gnojovo trohlenje in vodni odtók lahká. — Globokost obdelanja se more mériti po semli in po šadeshu.

Pr. Kako se posná dobro délan švet?

Od. Kader je delo škos in škos povšot enako, in se voda prav odtéka.

Pr. S' kúrim oródjám délamo semlo?

Od. S' plugam, lopáto, matíko, bráno. Plug šlushi sa delanje na debelo, lopata sa majšni semle, matíka lomi

kamne ino gorške semle; brana je dvojna: gladka in sobáta; gladka je val sa delo pogládati in pertlázhiti; sobáta iszhédi trayne korenine.

Z H E T E R T I O D S T A V I K.

Polfko obdélanje.

Pr. Kakshine pravíla so sa semle obdelanje?

Od. Sadesh se ravná po semli, ne semla po sadeshu, ker vsaka semla ne nosi vsak perdelik. Obdelana semla naj ti bo ograjena al s' sidam, plotam, al grabnam. Premisli, kolko shivíne je treba sa delo in gnoj, ter odlozhi tolko páshnika ino travnika, kar shivina potrebuje, tako de bodo nive smiraj v' perméri s' pasho in snoshetmi.

Pr. Nimam semli nikdar pozhitka dati?

Od. Nikdar. Prav obdelana ino gnojna semla nikol ni jalova. Premenuj sejanje, in sadesh naj se versti eden s' drugim. Sploh je nar bolshi, de naprej hodi belo shito: psheniza, jezhen, oves, i. t. d. Sozhivni sadesh, postavim détele, bobi, gráshize in tako dalje, vezh dobriga sture semli, kakor ga is nje potégnejo.

Pr. Ktiri so sádeshi, ko jih obdelujemo?

Od. So dvojiga rasdela, in oboji rasdel ima svojih vezh rodov. Pervi rasdel se klizhe: séli ali sélni sádeshi; ta ima pet rodov, to je:

1. Séli ke shivé zhloveka.
2. Ke ga oblazhio.
3. Ke mu dajo olje.
4. Ke mu dajo snovo sa vumétne dela, sa kupzhio ino sdravíla.
5. Ke pasejo shivíno.

Drugi rasdel se klizhe: germje ali drevje, in se lozhi v' štír rodove:

1. Ko shivi zhloveka.
2. Ko mu daje pitje.
3. Ko mu daje olje.
4. Ko flushi sa potrebe polskiga in domazhiga gospodarstva.

PETI ODSTAVIK.

Sélni sádesh in Vertje.

Pr. Ktire séli shivé zhlovéka?

Od. Te seli so vezh verstá: perve verste so sernate séli, is ktirih delajo kruh. Te verste so: Psheníza, Resh, Jezhmen, Oves, Proso, Bar, Korúsa, Sirk, Ajda, Rajsh. Druge verste so strozhnate séli, kakor Bob, Fashol,

Grah, Zisara, Lézha, Zhizharka, Grafhiza, Volzhji bob. Tretje verste so vertne séli.

Pr. Kaj je vert?

Od. Vert je semla ograjena i namenjena sa obdelanje sélišh, ktire zhloveka shivé. Semla more biti nar bolshi, prav protifonzhna, i na vodni perlóshnosti, de jo pogostim in lahko shkropish. Jo snash na zheterti rasdeliti, eno zhetert sa séle, solate i. t. d. drugo sa zhebulnate séli, tretjo sa fozhive, zheterto sa mlad sadesh in sa zvetja.

Pr. Ktiri sadesh obdelujejo v' vertih?

Od. Mnogitere sadeshe. Pervi sadeshi so, ktire po sploh navadi sa solato imamo, taki so solate, in so dvojiga rodu, to je glavnote, ino shverlaste ali neglavnote, kakor je Glavna solata, Régrat, Zikoria, Kresha, Mali Plushiz ali Retlák. Drugi sadeshi so, ktirih perje barjeno jémo, kakor so vse séla, shpinazhe, Sélena, Peter-shil, Koperz, shpargli, Zvetno séle ali Karñole, Ardezhóvke. Tretji so, ktirih korenino, jémo al kuhano al srovo, kakor je Répa, kodrast Ohrovt, Krompir, Kolorabe, Korenje, Kolshi-za, Redkva, Pésa, Rapunzel, turshki Poper. Zheterti so zhebúlásti, ktirih

zhebúle jemo, postavim: Zhesen, Zhebul, Luk, Zhebulza, in Zhesnik. Peti so buzhaſti, kakor vſe buzhe, Kumare, Dinje. Sheſti ſo, ktirih jágode jemo, kakor Rudézhe Jagode, Malnizi, Molíne, Slato Jableko.

Pr. Snamo ſhe druge ſadeshe na vertih ineri?

Od. She doſti drugih, med timi nar bol naſho ſkerbsaſluſhio poſemliſki ſmèrzhiki. Sa te ſmerzhike naréjajo naſaſh ſturjene gréde is polóvíze jila, ſedmíne dobre vertne parſti in to drugo is sháganja. V' to parſt ſe vſade veliki shé nagnúti smerzhiki petnajſt ſheſtnajſt perſtov globòko, in ſe s' parſtjo ſagernejo. Tudi obdelujejo diſhezhe ſadeshe, kakor je Roſhmarin, Pelin, Shalbel, Majerón, Sladkíza, Rútiſa, Máterna duſhíza, Méta, Sívka, Shatraj, ino drugi zvetovi.

Pr. Ktíre druge ſadeshe obdelujéjo na polju?

Od. Sim shé povedal, de jih je vezh podob. Govorili ſmo od tiſtih, ktiri dajejo ſlivesh zhloveku, sdaj ſe bomo menili od drugih. Med timi, ktiri zhlovéka, oblazhio ſo trojni, na ktirih je nam nar vezh leshezhe, to je Lan, Konopla, in Bombaſh. Ktiri dajejo olje, tih ſhteſvilo je narvézhi: lanéno ſeme, konopno, buzšno,

kumarno, folatno, répno, ogorshízno redkvino, podsemliške zisare, makovo, rizhinovo katapuzhno, in sèmenzhino.

Pr. Zhemu flushio druge séli?

Od. Sa vumetne dela, kupzhio, sdravljenje. Med sélni, ktire so sa barvarfko vumetnost, so imenitnejši: Rudezhína, Bárvochnik ali Oblajit, Volovjik devji in pravi Shefráu. Koristne sa vumetnosti in kupzhio so: Terstje, Tabak, Janesh, vùhnela Lilia, in Soljanka. Dobre sa likarfo ali sdravljenje so Pòlshniza, ktira je tilao dobra soper spu-shaje, in Spilanta sa sobne bolezhine, in Rabarbara. Posledni so sadeshi sa shivinško pašho, ktire na fenoshetih perdelujemo.

SHESTI ODS TAVIK.

Travniki.

Pr. Kaj so travniki?

Od. So semle namenjene sa klajo shivinško. Nekaj jih imenujemo *prave* travnike, sa to, ki so vedno obrashteni s travo sa shivino. Druge imenujemo *pašhnike*, ker na njih pašemo shivino, bres kosnje ali sézhe. Dalje so *delant*

travniki. ker so li nekaj zhasa namenjeni sa sélishta, ktire nanje sejemmo, potlej pa sa druge perdelke.

Pr. Kaj je treba sa travnike dobro obdelati?

Od. Naredi jih enmalo is brega polóshne na sgubo in berdaste, de se al deshevna al napelana voda pomudí in lahko odtéka. Preorji jih dobro, ozhišti od plevéla, in pognoji. Svoli dobro seme, in kosi ob pravih zhasih.

Pr. Ktire selishta perdelujemo na delanih travnikih?

Od. Njih veliko; vunder med njimi so narbolshi Visok Oves, kir je morebit narbolji klaja, Bilniza ino vsi drugi ovsi; Verníza ino vse druge trave; detele, Nemshka detela, Zedrangola, Lupinella, Gráshiza in druge take.

Pr. Je kaj drugiga sa take selsha naméstit, kader tih ni?

Od. So Podsémlize ali Krompir, kir fizerzhlovéka shivi, pa je tudi sa shivino dober. Vláka semla s' lopato delana in gnojena je njemu prav. Dorasheno selenje krompirjovo se poshanje, in shivini klade, al seleno ino fovo, al fuho ino hranjeno. Bunke njegove in mesni dél pa, kuhani bolshi ko fovi, so nariménitnejši shivesh sa shivino.

SEDMI ODSTAVIK.

Germovi in Drevje.

Pr. Ktere drevësá obdelujejo na kmetih?

Od. Preden od njih govorim, moreš vediti, kako se drevje sarodi. Vefšadesh sploh se saroduje po svojemu fêmenu, in sadošti je, seme lepo varvati, oprati s' vaplenco vodo, preden ga versheš v' semlo, dè je varno pred zhervam, rujo, in drugim bolesnam. Ako jih pa nezheš saroditi s' semenam, jih saredi al s' korenino, al s' grúbanjam, al s' vfajenimi vejami, al s' zéplenjom.

Se saréjajo fadesh s' korenino in s' israfliki, ki poganjajo is kotenin enmalo prozh od debla; tim je sadošti, dè jih v' semlo vladish in ognjish. Se sarodi fadesh, kader endél njeg veje s' parstio pokriesh, in ta se kli zhe grúbeniza; zhe je pa skos en kozhik, al vérbaš, ali drugo vjatino djana, bi jo imenoval odréjenzo. Se saréjajo s' kolmi, in resnizami, ali kozhmi, kader vsamenish veje bol al manj mlade, in s' enim konzám v' parštsákopash. Se sarodé s' zéplenjam, kader sdrushish berst eniga fadesha s'

drugim, in zhe se per berstu li en-
malo koshe dershi, se rezhe zep s'
berstam, tudi v' kosho zeplenje ali
Popkanje; in zhe berst s' enim kon-
zam vejize vdenesh, se klizhe zep ali
zeplenje.

Pr. Pernes li zeplenje kaj dobriga?

Od. Tolko dobriga, kolkor so zeplenke
memo letnikov lepshi in bolshi.

P. Kaj je treba sa drevje olkerbeti?

Od. Safevati, saditi ob pravi dobi, var-
vati pred shkodo, okopati deblo, in
dobro pognojiti, nepotrebne israflike
trebiti.

Pr. Ktore drevesa redimo s' vezhim dobizh-
kam?

Od. Sazhnem per tistih, ktire zhloveku
shivesh dajejo, in jih rasdelim v' ro-
dove. Ene imajo kashnat in mesnat
sad, kakor Breskve, Mandel, Slive,
Zheshe s' vsm svojim plemenam,
Marélze, Sisoie, Drin, Oreh, Ko-
stanj, Lésha. Druge dajo jegodasti sad,
kakor zherna Murva, Robida, Mo-
lina, Zheshmín, Grosdizhe, Kapara,
medvédova Hrushka, Skursh, Neshpla,
Lazerola, Margarána, Lemóna, Ze-
der. Jablekaste so Jáblan, Hrushka,
Kútina. Druge so, ktirih sad je na-
tlazhena kosha, kakorshna je Figa ino
nje mnoshtvo. Sa drevjam, ktiro daje

zhloveku shivesh, pride tisto, ko mu daje nar boljši piazho, to je vinška terta.

OSMI ODSATAVIK.

vinška Terta in Vino.

Pr. Kako terto obdelujejo ?

Od. Terta lubi kremenasto - vaplen svet, ima raji gorize ko ravnóte, raji suho semlo ko mokro. Sarodé jo s' grubanjam, s' odrejo, s' resnízami ali kozhamí. Hozhe biti kopana, in ob pravi dobi vumetno obrésana.

Pr. Kako delajo dobre vina ?

Od. Akone berejo ali ne tergajo, preden ni dobro srelo ; ako moshtuzhaf dajo prav kifati. Ker pa v' deshevnih letih mosht nima dosti sladkobe in zukróbe, ter je plevek in slab ; je tadaj treba spomniti, de se mu kaj da, kar ga sbolsha : sa to je dobro permésiti medù, suhih fig, olja od sladkih mandolov, in zúkra ; zúkersafhlushi med všimi naj pervo stopnjo. Mosat je treba prérákati skosi tulje ali róre, ne pa na odperti sapi, de duh ne sgubi, in ga dobro hraniti na hladu, tako bode s' zhasam plemenítna in dobra kapla.

DEVETI Odstavik.

Lógi in Léf.

Pr. Ktiro drugo drevje imamo ófkerbvati

Od. Med vřim drevjam saflushi Oljika naj pervo stopnjo, kinam olje daje. Ona lubi v' savetju biri pred burjo in sé-verjam, in obrodúje v' priasni toplo-ti. Hozhe biti kopana s' lopato obde-lana, gnojena, treblena. Sa njo pri-dejo drevesa flushne sa domazhe gos-podarstvo, ino ves lef, ktiri v' logih rase.

Pr. Kako ohranimo lóge in gojsde?

Od. S'pomisljo, de sékamo samo sréli lef ino s' spodobnim medprostóram, de lef prevezh ne srejšhamo; in de sé-kamo ob pravim zhasu, ter ga vsaki kratsadosti nasejemo ali nasadimo sa namestit njegovo sgubo.

Pr. Sa ktire drevesa imamo v' logih nar-bol fkerbeti?

Od. Nekaj jih je sa domazhio, postavim Bukva, Hraft, Dób, Zer, Kórka. Dru-ge so sa lef, postavim Zipresa, Smreka, ino vse Borje Druge dajo liste ino plastje sa shivinsko reio, po-stavim Berst ali Lom, Javor, Jelsha,

Jagned, Tópola, Jeseň. Sa sivilne ali shidne gosénze je rumena murva; sa barvanje Rudezhina, Brina, Farshka Kápiza. Sa shivo mejo so nar bolshi Bela Ternula, Verbiza, Gaber, Kostanízhe, Beseg in Zévje, Shlés, Góshoviz ali Mázhaha. Shiroko senzo delajo, i narvezh listja sa nastélo dajejo Konjski kóstanj, Lorbar, Platan, Lipa, Tísa, Verba, Pápirna Murva, Selen Hrašt, Katalpa, Meklèn.

DESETI Odstavik.

Shiváli.

Pr. Imate kaj povedat od drugih polskih stvari?

Od. Nizh drujga, ko od shivali. Te so trojne: Shivína, Dróbniza in Perutná.

Pr. Kaj poveste od Shivine?

Od. Hleve je treba tako postaviti, de so na suhim, na tapi sa prevétrat, svetli, in lepo zhedeni sávolo sdravja per shivini. Shivino rajshi v' blevu rediti ko na pashi, de je bol verdna ino sdrava. Brejo shivino varvati, jo ne pretégniti s' delam; ji dobro klasti.

Pr. Ktore shivine nar rajshi imajo sa polsko delo ?

Od. Vole, Krave, Konje, Mesge, Ofle,

Pr. Kaj perdelka dobimo od shivine ?

Od. Narpréd ona rabi sa polsko delo, sa gnoj delati, sa shtevilo, ki rase s' hojo po plemenu, in je sa perrédbo. Krava posebno daje nar koristnejji perdelik, namrezi mleko.

Pr. Kaj delajo iz mleka ?

Od. Mleko je ena sostava iz smetane, sir, in siradke. Mleko djano v' shiroke posode se lozhi od smetane, in ta na verhu plava ; na Laishkim jo tepejo djano v' sodih s' préznuim dilzami predelani, ker dilze luzhejoi per nas pa v' pinji métejo, in sturé puter ali srovo maslo, kiuro potle kuhajo. Pinjeniz dejo v' kotel, in, kader je tolko topel, kar roka terpeti more, permésio sirha eno rés ali unzho na pédeset liber. Kader se vsiri ; prederejo skuto s' kuhalnizo ; ta pade na dno. Jo kuhajo, méshajo in pertreitejo enmalo shefrana. Melha se rasuje v' drobne serna, tedaj jo poberejo v' ruto, denejo v' model, in potlazhio s' teshkim kamenam. Tako delajo sir, kiriga potlej folé, in hranjo.

Pr. Kaj poveíte od Drobnize ?

Od. Ovza dobro vede na gorizah i na golih visokih planjah. Vezhkrat, slasti ob deshevju, ji daj enmalo soli. De bo vovna lépa, jo imaj snashno ino pred ternjam varvaj Kose so sa visoke gore in sa kraje odléshne od obdelanih mést. Prelizhe pitaj s' shelodam in bôbovo moko al kakim drugim sernjam, de dobish mesenino dobro ino vkusno; sploh pa svinake lepo zhedi.

Pr. Kaj rezhete od Perutnine?

Od. Narbolshi so Pute in Kúretna, Pure, Golobje, Raze, Goli. Sploh je treba jih dobro pasti, jim zhisto ino sdravo vodo dajati, in zhéditi mesto, ker jih jimašh.

S k l e p.

Pr. Imate she kaj povedati od polskih opravil?

Od. Ni konza ne kraja, kar bi snal povedati, pa se bolh pozhasi tam navuzhil. Jes sim li narbol sploshne rezhil od polskiga dela pravil, kar je treba, de tebi lubesen k' ti vumetnosti vdahnem, ktira ima biti flast tvojiga shivlenja. Ilihi se zhedalje vezh navuzhiti v' obdelanju polja,

skerbi poboljšati semlo tebi isrozhé-
no, rad imaj svoj stan; pomisli de
na tim stoji sreznost tvoja, tvojiga
saroda ino drushíne, tvojih raven-
zhlovekoy, in pergovori si, de zhe
semlo prav obdelash, sebi perdelik
sa svojo hrano in sa pomozh potrebnih
ludi spravish, ino spolnih sapovdi
Boshje tebi naloshene per stvarjenju
in per tvojimu rojstvu v' polskimu
stanu.

Kasaviz sapopadka.

	Stràn.
Sgódbe svete,	5
Kerfhanški navuk, perpravlayno branje	15
Pervi del. Branje I Od apostolske vere	15
Branje II. Pervi rasdelik vere. Od Boga.	16
- - - III. Od skrivnosti svete Trojize	18
- - - IV. Od stvarjenja Angelov ino Zhloveka.	19
- - - V. Od zhlovekoviga padza, ali od isvirniga greha, ino njega ishajkov.	20
- - - VI. Drugi rasdelik. Od ob- lubleniga Melsia.	21
- - - VII. Treji rasdelik. Od skriv- nosti Vzhlovézhenja.	23
- - - VIII. Zheterti rasdelik. Skriv- nost nalhiga Odreshenja.	25
- - - IX. Peti rasdelik. Dolistop Jesufov k' Peklam, i njego- vo vstajenje.	25
- - - X. Shesti rasdelik. Vnebohod Jesufov, vstajenje od mertvih in sodni dan.	26

	Stran.
Branje XI. Od S Duha,	27
- - - XII. Deveti rasdelik. Od Zerkve;	29
- - - XIII. Od deléshnosti Svetnikov,	30
- - - XIV. Deseti, enajsti in dvanajsti rasdelik. Odpuščanje grehov, vltajenje mela in vezhno shivljenje. . . .	31
- - - XV. Raslózshki do fdaj rezheniga. . . .	33
- - - XVI. Od isposnanja Kerfhanstva in od snámína svetiga krisha. . . .	34
- - - XVII. Od svetiga Pisma, in od Vuftuiga Vuka. . . .	35
Drugi del, Branje I. Od deset sapovdi in od lubesni. . . .	38
Branje II. Od perve sapovdi. . . .	39
- - - III. Od druge in tretje sapovdi. . . .	41
- - - IV. Od zhererte sapovdi. . . .	41
- - - V. Dalje od zhererte sapovdi. . . .	42
- - - VI. Od péte, shefte, sedme osme, devete in desete sapovdi. . . .	46
- - - VII. Od zerkvenih sapovd. . . .	48
- - - VIII. Od perve in druge zerkvene sapovdi. . . .	48
- - - IX. Od treh sadnih zervenih sapovd. . . .	50
- - - X. Od sapovdi Lubesni proti Bogu in Blishnimu. . . .	52
- - - XI. Od gréha sploh. . . .	54

Branje XII. Sedem glavnih grehov.	56
- - - XIII. Od Boshjih zhdnost.	57
Tretji del. Branje I. Od molitve.	59
Branje II. Od perpravlanja potreb-	
niga k' dobri molitvi.	60
- - - III. Od Gospodne Molitve.	61
- - - IV. Od Angeloviga zhefhen-	
ja i na pomozh klizanja	
svetnikov.	64
- - - V. Od Sakramentov sploh.	65
- - - VI. Od Kersta.	67
- - - VII. Od Birme.	68
- - - VIII. Od Sakramenta sve-	
tiga resniga Teléfa.	70
- - - IX. Od ofra svete mashe.	71
- - - X. Dalje od ofra svete mashe.	73
- - - XI. Od Obhajila.	74
- - - XII. Od potrebne perprave	
k' obhajilu.	75
- - - XIII. Kaj imamo delati med	
obhajilam in po obhajilu.	76
- - - XIV. Od Sakramenta Pokore.	78
- - - XV. Od obshalvanja sploh.	79
- - - XVI. Od popolnim i nepo-	
polnim obshalvanja.	80
- - - XVII. Od Spovedi.	81
- - - XVIII. Od sprashovanja vé-	
sti, obshalvanja i naprej	
vsetja.	83
- - - XIX. Kakshina ima biti spoved.	84
- - - XX. Od sadoosti sturjenja.	85
- - - XXI. Od Odpustikov.	86
Branje XXII. Od posledniga Olja.	88

Branje XXIII. Od Maslnikov sheg-	
novanja.	89
Branje XXIV. Od Sakóna.	89
Molitve	90 - 97
Solednji Navuk. Vvod.	99
Pervi Odstavik. Dolshnosti proti	
sebi.	101
Drugi odstavik. Dolshnosti proti	
drugim	105
Tretji Odstavik. Dolshnosti proti	
posebnim zhlovekam,	108
Zheteri Odstavik. Dvorne Dolsh-	
nosti.	110
Sklep.	112
Polski Navuk. Vvod.	113
Pervi Odstavik. Polsko delo sploh.	114
Drugi Odstavik. Sèmlina natura	
ino nje pobólshanje.	115
Tretji Odstavik. Gnoj in delo.	118
Zheteri Odstavik. Polsko Obde-	
lanje.	120
Peti Odstavik Sèlni sadesh in	
Vertje	121
Shesti Odstavik Travniki.	124
Sedmi Odstavik Germovi in	
Drevje.	126
Osmi Odstavik Vinska Terta in	
Vino.	128
Deveti Odstavik. Logi in Les.	129
Deseti Odstavik. Shivali.	130
Sklep.	132

P o p r à v a.

Stran. 5.	versta 14.	beri. svesta	namíst. svesta
7i	10.	hribe	hrlbe
--	--	pokliz	pokz
9.	5.	nevoshlivosti	nevoshlivosti
--	6.	Egipt	Epipt
27.	13.	vlim	simv
28.	21.	kaj je	kaj se
31.	17.	shivljenje	shivlenle
43.	7.	svesto	svesto
60.	15.	savupanje	savpanje
61.	16.	Gospodnjo	Gospod njo
62.	18	pridi	priai
68.	2.	saveshe	šaveshe
69.	3.	olje	o je
--	23.	perpravlen	perpraplen
75.	25.	zhift in	zhiftin
107.	5.	Bog raslozhno	Bograslozhno
--	9.	file	file
108.	13.	dajejo	dejejo
112.	2.	dolshnosti	dolshnofii
117.	3.	hozhefh	hezheft
126.	16.	korenin	kotenin

